

Ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang“.

Opggericht door Kolonel O. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST TELEF. 4519. POSTGIRO 14574

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD“
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG. TEL. 4519. POSTGIRO 14574

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie“, en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich in Nederland tot den Administr.: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519. Postgiro 14574, in Nederl.-Indië tot den Hoofdvertegenwoordiger te SOLO, Mr. K. FAUSER. Voor Advertentiën tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20. Tel. Interc. 474 en 475. Postgiro No. 17260, beiden DEN HAAG.

Fa. Wed. H. VAN GEMERT & Zn. - Havana-Sigarenfabrieken - BEST (N.-Br.), Holland

EENIG ADRES VOOR LEVERING VAN SIGAREN RECHTSTREEKS AAN PARTICULIEREN

Het succes, dat wij reeds jaren hier in Holland hadden door onze sigaren rechtstreeks te verkoopen aan de Verbruikers en dat wij door onze aanbiedingen hier in Holland dikwijls ook vele bestellingen ontvingen voor het leveren van sigaren aan familieleden of bekenden in Ned.-Indië, hebben ons op het idee gebracht aan de Particuliere Adressen in Ned.-Indië op dezelfde wijze onze offerte in te zenden, als wij in Holland doen. Al onze Afnemers zijn overtuigd, dat de sigaren, welke door ons tegen fabrieksprijzen worden afgeleverd, zeer concurrerend zijn, daar elke tusschenhandel wordt uitgeschakeld en de winsten, welke de tusschenhandel zou maken, den verbruiker ten goede komt, bedragen voor Holland 25 à 30 %. Nog belangrijker is zulks voor H.H. Rookers in Ned.-Indië, daar niet alléén Reizigers en Tokohouders (in Holland Winkeliers), doch ook IMPORTEURS worden uitgeschakeld, indien men

zeld z'n sigaren rechtstreeks gaat importeeren. Door Uwe benooidige sigaren rechtstreeks van onze fabriek te betrekken, zult U zich minstens 40 pCt. bevoordeelen. Wij raden U daarom aan eene proef te nemen met ons fabrikaat en zijn wij ervan overtuigd, dat U geregeld afnemer van onze sigaren zult worden.

Blijvende relaties te winnen is ons doel en garandeeren wij U steeds prompte bediening en onovertroffen kwaliteit.

Tracht steeds met Uwe Vrienden en Kennissen eventuele bestellingen te combineeren om aanspraak te kunnen maken op punt 2 onzer leveringsvoorwaarden waardoor U 7 pCt. korting kunt genieten van het factuurbedrag.

VRAAGT ONZE GEILLUSTREERDE PRIJSCOURANT No. 4, WELKE GRATIS EN FRANCO WORDT TOEGEZONDEN

INHOUD: Indische Tentoonstelling. — Kerst-uitstalling en -versiering. — Koloniale School. — Vereeniging Kartinfonds. — Encyclopaedie van Ned.-Indië. — Persoverzicht uit de Ind. Bladen en Tijdschriften. — Uit de Eur. Pers in Indië. — Uit de Inl. Pers. — Uit de Chin. Pers. — Literatuur-Overzicht. — Suriname. — Curaçao. — Uit den Verre Vreemde. — Mededeelingen. — Mutaties van 13 tot 20 Dec. 1922.

Indische Tentoonstelling van de Afdeeling Apeldoorn.

Leden en Belangstellenden!
Zendt Uwe toezegging voor het garantiefonds of opgave van te exposeeren voorwerpen vóór 3 JANUARI 1923, aan onzen Secretaris: den Heer J. C. BAARS, TUINSTRAAT 60, APELDOORN.

Het Afdeelingsbestuur.

Koloniale School.

Jl. Woensdag is de vierde cursus aan De Koloniale School voor Vrouwen en Meisjes te 's-Gravenhage, Westeinde 46, gesloten en 3 Januari begint er weer een nieuwe. De laatste cursus telde 16 leerlingen; in het geheel heeft de school thans 56 leerlingen gehad. De cursussen eindigen steeds met een gezellige bijeenkomst, waarbij het bestuur tegenwoordig is. Mevrouw Ros-Vrijman, presidente, hield een korte toespraak, waarin zij de jeugdige leerlingen een hartelijk woord meegaf op de levensreis en de

onderwijskrachten dankte voor hun voorbeeldige toewijding. Noode, zeer noode, miste zij dr. Nijland, die in den korten tijd, waaraan hij aan de school verbonden was, allen aan zich bond en door de leerlingen in de eerste plaats als een onderwijzend vader werd gevoeld.

Deze afscheidsmiddag kreeg een zeer bijzonder cachet door de aanwezigheid van mrs. Henderson, die een zeer boeiende lezing hield over de nieuwe opvoeding van het kind in den geest van den vrede. Spr. ontwikkelde daarbij de denkbeelden, welke ons op de internationale congressen van deze en de vorige week reeds zoo vertrouwd zijn geworden, dat we van een herhaling mogen afzien.

Eenige jongedames luisterden de samenkomst nog op met muziek, zang en voordracht en één van hen vertolkte den grooten dank van allen voor het genoten onderwijs, dat hun zoo'n heerlijke voorbereiding voor het wonen in Indië verschafte en nieuwsgierige liefde voor het onbekende land opwekte.

Uit ervaring weten we, dat het geen gelegheidszinnen zijn geweest. Van zeer nabij konden wij een paar leerlingen volgen en we weten dat elke gang naar den cursus hun een toenemend genot was. Dat zegt wat voor een school.

Ons, die herhaaldelijk eens een kijkje namen op de lessen, verwondert dit niets. Alle onderwijskrachten, zonder uitzondering, worden in de eerste plaats bezielde door liefde van Insulinde en door het streven — Dr. Koningsberger zette het eergisteren nog zoo treffend uiteen — Nederland en Indië zoo dicht mogelijk tot elkaar te brengen, opdat het Grootte Nederland groeie uit wederzijdsche waardeering en hulp. Het best spreekt dit uit de belachelijk geringe betaling. Het onderwijs is aan deze school liefdewerk, maar het heeft het kenmerk van het beste onderwijs, want de eerste specialiteiten — de naam Nijland spreekt boekdeelen — boden zich aan.

INDISCHE UITRUSTINGEN
VOORDEELIGST ADRES:
AU BON MARCHÉ
A. DE VRIES & ZONEN
AMSTERDAM
ROTTERDAM
DEN HAAG
UTRECHT
BAARN

ZENDT, na lezing, dit blad aan een Uwer kennissen die nog geen lid is van „Oost en West“.

„IN NAAM DER WET“ grijpt toch de voordeelen welke „GROOT NEDERLAND“ u biedt.
voor slechts **f 1.25** kunt U bezitter worden van **f 20.000.-** in contanten of **2000** prachtige Premieën.
Premie-Obligatie-Leening ten bate van den Nederl. Bodem, ter bestrijding van Werkeloosheid en tot steun van Handel en Nijverheid.
Gezegelde 3 % Obligatie, deelnemende aan 5 Premie-trekkingen in het openbaar met totaal 2000 prachtige Premieën, voor slechts f 1.25 verkrijgbaar bij alle medewerkers en adressen met de bekende reclameplaat „In Naam der Wet“ enz.
Alg. Coöp. Landb.-Maat „Groot Nederland“ Welks Doel vereerd met Kon. belangstelling. Post-Giro 74310 Den Haag, Gr. Hertoginnel. 159
Tel. M. 1063. Bankier: Centrale Raiffeisen-Bank te Utrecht.

P. M. Broekmans - Koningsplein 16-18-20 ^{hoek} Heerengracht - Amsterdam

Ladies' and Gentlemen's Tailor

Grootste en bekendste Huis van eerste klas Dames- en Heerenkleeding

Speciaal ingericht voor repatrieerenden

Kleeding naar Maat in één aag gereed

NATUUR WOLLEN ONDERGOEDEREN
VAN
Jansen & Tilanus
FRIEZENVEEN

Verkrijgbaar in alle qualiteiten en maten bij
ISERIEF & Co Magazijn „de Prijslijst”
DEN HAAG.
Veenestr. 16-18. Valeriusstr. 29.
Prijscourant op aanvraag gratis.

BEROEPS-LEERAARS UIT ENGLAND DIE OOK HOLLANDSCH SPREKEN

SCHOOL OF ENGLISH

Geleenstraat 118
Weteringkade
DEN HAAG

UITSLUITEND PRIVAAT ONDERRICHT IN DE ENGELSCH TAAL

Firma A. NIJLAND
FABRIEK VAN WITTE GOEDEREN
ALMELO (Twenthe)

Het aangewezen adres voor Uw
HUWELIJKS-UITZET OF UITRUSTING VOOR INDIË

LINGERIES - BEDLINNENS - TAFELGOEDEREN
HUISHOUD- EN STUKGOEDEREN

Enorme sortering, prima qualiteiten. Zichtzendingen, ook naar de Tropen, op iedere aanvraag, franco.
SPECIALITEIT: HOTEL-, BED- EN TAFELLINNENS
Monsters op aanvraag

Bad- en Zweminrichting „DE REGENTES”
Telefoon M. 2739 Postrekening 69868
Weimarstraat 63, Den Haag.

In de onmiddellijke nabijheid van de Electr. tramlijnen 3, 5, 12 en de Stoomtram H. S. M.

Moerne inrichting, volaena aan de hoogste eischen van hygiëne en comfort voor de bezoekers.

Zwembaden - Kuipbaden - Douchebaden

Zwemabonnementen en Couponboekjes voor 50 Kuip- of Douchebaden op voordeelige voorwaarden.

Opverlangen Zout-, Zee-, en Dennenloofbaden.

Firma HILBRINK
Westeinde 29 Den Haag

Ontvangen Nieuwe Bontmodellen

Daardoor is het ook alleen mogelijk, dat in den zeer korten tijd van drie maanden zooveel parate en nuttige kennis wordt bijgebracht. De directrice behandelt de baby-verzorging en voedselleer; freule Schmidt auf Altenstadt heeft de keuken en de Indische samenleving voor haar rekening. Zooveel mogelijk zorgt zij voor repetitie van het Maleisch door hun lessen in het Maleisch te geven. Zij zet met de jongedames het heele maandbudget voor de verschillende inkomens in elkaar, leert hun hoe ze zich op hooge recepties moeten gedragen, kortom, toovert het heele Indische leven op de school en leert vooral het jonge huisvrouwje Hollandsche en Indische keuken.

Verder zijn er lessen in Maleisch, in volkenkunde, in tropische hygiëne, enz.

Naar wij vernemen, zal men ook verkorte avondcursussen gaan geven, mits zich minstens 10 leerlingen aangeven; ditzelfde geldt voor een herhalingscursus in het Maleisch.

De leerlingen zijn de beste reclame voor de school. Men neme maar eens een van de 56 in verhoor en men zal dadelijk toegeven, dat de school in een zeer dringende behoefte voorziet en dat zij derhalve den steun verdient van allen, die het met Indië goed meenen.

Geen jong, onervaren vrouwje moest naar Indië gaan, zonder een cursus aan onze Koloniale School meegemaakt te hebben. (Vad.)

Kerst-uitstalling en -versiering.

VRIENDELIJKE UITNOODIGING TOT EEN BEZOEK AAN „BOEATAN”, DE TOONKAMERS VAN OOST- EN WEST-INDISCHE KUNSTNIJVERHEID EN HUISVLIJT, DIE IN DE KERSTWEEK BIJZONDER VERSIERD ZIJN VOOR DEN KERSTBOOM.

IEDEREN MIDDAG — OOK DES ZONDAGS — VAN 3 TOT 6 UUR GELEGENHEID TOT HET GEBRUIKEN VAN THEE OF INDISCHE SIROOP MET VERSCHILLENDE KWEE-KWEE. OP WERKDAGEN, VAN 12—2 UUR, NASSI GORENG OF BAMIE.

DE SMAAKVOL INGERICHTE ZAAL IS DES AVONDS TEGEN f 10.— TE HUUR VOOR KLEINE VERGADERINGEN, VOORDRACHTEN OF KAMERMUZIEK.

Vereeniging Kartinifonds.

Onder leiding van den voorzitter, den heer J. Th. Gerlings, had in Diligentia de jaarlijksche vergadering plaats van de vereeniging Kartinifonds. Onder de aanwezigen bevond zich de tijdelijk hier te lande vertoevende directeur van Onderwijs in Indië, de heer mr. K. F. Creutzberg. Blijkens de mededeelingen van den voorzitter,

Zeebaboe's en Jongens
beschikbaar.
Te bevragen in „PERSINGGAHAN”
Advies-Bureau en Tehuis voor Nederl.-Ind. Bedienden
v. Boetzelaerlaan 2 - Tel. Sch. 248

die van de gelegenheid, dat hij voor zakelijke aanlegenheden op Java vertoefde, gebruik gemaakt heeft om de door de vereeniging onderstunde scholen te Semarang, Batavia, Buitenzorg, Madioen en Malang te bezoeken, zijn de resultaten van het onderwijs aan genoemde scholen buitengewoon gunstig te noemen. Overal in de klassen heerschten orde en netheid en een uitstekende harmonie tusschen onderwijzeressen en leerlingen.

Uit de gegevens, verstrekt door het hoofd van de Semarangse Kartinischool, blijkt, dat van de 54 meisjes, die in de jaren 1919—1922 de school af liepen, er 49 het einddiploma behaalden. Van dezen genieten thans 32 voortgezet onderwijs, waarvan 26 verschillende kweekscholen, onder wie 11 de Van Deventer-school te Semarang bezoeken. Acht der andere leerlingen met einddiploma gingen in verschillende betrekkingen, zooals bij den telefoondienst, het bureau van een tramwegmaatschappij en in den boekhandel. Met den bouw van een eigen gebouw voor de Van Deventer-school kon nog niet worden aangevangen, in verband met de gerezen moeilijkheden in het verkrijgen van reeds eerder in uitzicht gesteld gouvernementssubsidie.

De Van Deventer-school met internaat te Semarang, die mede bestemd is tot opleiding van fröbelonderwijzeressen, is het vorig jaar na verkregen toestemming met den directeur van onderwijs ontrent het leerplan, geopend en tijdelijk ondergebracht in twee ruime huurhuizen in het heuvelterrein. Van inlandsche zijde bestaat groote belangstelling.

Encyclopaedie van Nederl.-Indië.
Aanvullingen en Wijzigingen. 1)

„Met bekwamen spoed” — om ons hier van echt Indischen bureauterm te bedienen — zag reeds in Augustus j.l. de 2e aflevering van de „Aanvulling en Wijzigingen” op den tweeden druk van de Encyclopaedie van Nederlandsch-Indië het licht. getuigenis aflegend opnieuw, hoezeer bij de Uitgevers Martinus Nijhoff, 's-Gravenhage en N. V. v.h. E. J. Brill, Leiden, het ernstige streven voorzit om de Groote Encyclopaedie aan de allerhoogste eischen te doen beantwoorden.

Het consigne der uitgevers geldt niet alleen het aanvullen en wijzigen, maar tevens, al naar gelang van omstandigheden, het opnemen in de Supplement-afleveringen van nieuwe artikelen, als daar zijn in deze 2e aflevering: Akte van verband, met verwijzing naar contracten en zelfbestuur, Bibliographie, Bibliotheken, Cultuurraad, Forum privi-legiatum, Intergentiel recht, Interregionaal recht, Landaard, zie Verdeeling, Ontvoogding en Tampakiring (Oudheden-Hindoetijd), terwijl daarin de levensberichten werden opgenomen van Mr. P. Brooshooff, Mr. W. A. Engelbrecht, Dr. W. H. Engel-gelman, Jhr. I. P. C. Graafland (Creusesol), H. Hendriks, P. H. van der Kemp, Mr. M. C. Piepers en Mr. M. W. Scheltema.

Waar het woord „ontvoogding” in den tegenwoordigen tijd ten aanzien van de thans geleidelijk doorgevoerde inlandsche bestuursorganisatie op Java en Madoera veler aandacht trekt en zijne beteekenis nog steeds zoo vaag wordt begrepen, daar helpt ons het nieuwe artikel over de moeilijkheid heen om tot een juist begrip daarvan te geraken. Klaar en helder wordt ons het wezen der ontvoogding verklaard, immers daarmede verstaat men het streven om het bestaande bestuursparallelisme op die eilanden tusschen assistent-residentie en regentschap, tusschen binnenlandsch bestuur en inlandsch bestuur, zoodanig te vervormen, dat de regent met zijn onderhebbende Indonesische ambtenaren zelfstandig wordt gemaakt ten aanzien van een zoo groot mogelijk getal onderwerpen, met het

1) Encyclopaedie van Nederlandsch-Indië, onder redactie van D. G. Stibbe, Buitengewoon Hoogleeraar aan de Ned. Handels-Hoogeschool, Oud-Inspecteur van den arbeid in Ned.-Indië. — 's-Gravenhage, Martinus Nijhoff — Leiden, N. V. v/h. E. J. Brill — 1922.

PERRY & CO.
AMSTERDAM - ARNHEM - 'S-GRAVENHAGE
UTRECHT - GRONINGEN
129
HUTKOFFERS

Te 's-Gravenhage, SMAAKVOL
GEMEUBILEERD klein

Heerenhuis m. Tuin

te huur voor 2 jaar, voorz. v. alle gemak.
Inlicht. Boekh. Fa. L. J. C. BOUCHER, Noordeinde 39a

Voor zeer goede Baboe,

vrij van zeeziekte, plaatsing gezocht bij familie. Terugreis Indië. Liefst Januari 1923, loon geen vereischte.

Inlichtingen bij Mevr. Ds. BARTLEMA,
Frombergstraat 4, Arnhem.

naam *Berhalla's**) worden aangeduid, w.o. dus ook de Korwars of Korowar's gerekend moeten worden. Dit zijn vaak artistieke uit hout gesneden beeldjes, van verschillende grootte — van een paar c.M. tot meer dan 1 M. — die een menselijke figuur voorstellen in de gewone zit-houding met de gekruiste armen op de hoog opgetrokken knieën, sommigen ook in een staande houding. De Korwars aan de Geelvinckbaai op de noordkust van Ned. N-Guinea zijn ook vaak uit steen vervaardigd. „Ze worden „na het overlijden van personen van aanzien gesneden, opdat hun uit het doode lichaam getogen „ziel zich daarin kunne vestigen, zielebeeldjes dus, „die men raadpleegt over aanstaande ondernemingen en om hulp vraagt“.)

„Dikwijls is het verschil tusschen de afgodsbeeldjes of voorouderbeeldjes niet waar te nemen.

„Intiemer van gedachte zijn de voorouderbeeldjes op Nias, Leti, Tanimber-eilanden en Nieuw-Guinea“ (Loeber, noot boven, bldz. 25). Op de Leti-eilanden worden ze *lène* en op de Tanimber- en Timorlaet-eilanden *Waloet* genoemd. Bepaald artistiek zijn ze op Leti, vaak met bisschopachtige mutsen en van versieringen voorzien, en grof en ruw gesneden op de Tanimber-eilanden. Wij kunnen over die beeldjes hier niet verder uitweiden en moeten van het onderwerp, hoe interessant ook, afstappen.

Het art. „Tijdschriften en Periodieken“ heeft in deze aflevering een grondige revisie ondergaan. In 5 bldz. druk (bldz. 38—42), onderverdeeld in 10 kolommen, is de opgave daarvan in alphabetische orde gerangschikt en levert zij het bewijs, dat in Ned.-Indië heel wat in tijdschriften en periodieken verschijnt, rakende het geestelijke en openbare leven in zijn veelzijdige schakeeringen.

Verder bladerende — wij moeten slechts hier en daar een greep doen — wordt onze aandacht getrokken door het zeker voor velen vreemde en onbekende soort recht, het *quasi-internationaal recht* (bldz. 48). Hoe helder en bevattelijk is dit artikel geredigeerd! Onder het quasi-internationaal recht ressorteeren het *interregionaal*, het *intergentielrecht* en het *interreligieus* recht, alle, met betrekking tot de eigenaardige gesteldheid van de Ned.-Ind. Staatsinrichting, als derivaten te beschouwen van het internationaal privaatrecht, welk laatste aangeeft welke regelen gelden bij conflicten tusschen wetgevingen van verschillende staten.

„In toenemende mate,“ zegt het art. verder, „wordt dit recht beoefend en zijn ook ter zake ver-

*) *Berhalla* of *Brahalla* is het Maleische woord voor afgod, afgodsbeeld, van *batara* Skr., dus een uit Voor-Indië stammend woord. Zie Nieuw-Maleisch-Nederl. Woordenboek met Arabische karakters, door H. C. Klinkert, 3e verbeterde en vernieuwde druk. — E. J. Brill, Leiden, 1916, bldz. 156.

„Het aldus doordringende Maleisch,“ zegt P. C. van der Wolk in zijn zeer belangrijk artikel over *Berhalla's*, „heeft „deze beeldjes ook in zijn vocabulair opgenomen, tamelijk „wel blindelings, want het heeft ze den universeelen, niets- „zeggenden ja, in wezen eigenlijk geheel foutieven naam „van „*Berhalla's*“ gegeven.“ Zie: Gedenkboek, uitgegeven ter gelegenheid van het anderhalve-eeuwfeest van het Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen, te Middelburg. Overdruk, bldz. 1.

Tusschen Oepoelera en zielebeeldjes bestaat intusschen wel verband. Immers, op de z.g. Zuid-Westereilanden, n.l. op Babar, Loewang en Leti, wordt als hoogste wezen en vertegenwoordiger van het mannelijk beginsel Oepoelero (*Iera*) — Heer Zon — vereerd. (Oepoe = heer en Iero of Iera = zon), die, in verhouding met Lenun, de vrouwelijk gedachte aarde, alles heeft voortgebracht en al wat bestaat in stand houdt.

In het midden van elk dorp op de Tanimbar-eilanden, alwaar dezelfde vereering van de Zon als vertegenwoordiger van het mannelijk beginsel bestaat, bevindt zich een beeld, waarin men zich voorstelt dat Oebiera of Oepoelera van tijd tot tijd nederdaalt, om van de offers te genieten die hem aangeboden worden. Dit beeld nu is van hetzelfde type als de bovenbeschreven zielebeeldjes. Zie: Het Animisme bij de volken van den Ind. Archipel, door Prof. Dr. G. A. Wilken, IV, Ind. Gids, Juli 1884, bldz. 92 en v.v.

*) Zie: „Een schedel-korwar uit Ned. N-Guinea“, door Joh. F. Snelleman, in „Van Komen en Gaan“, bijlage van het maandschrift „Op de hoogte“, No. 3, 3e jaargang, Maart 1906.

The English Sport Stores

Frederik Hendriklaan 85
The Hague

Sport articles and clothing of
every description

GROTE SORTERING LINGERIE EN Huishoud- GOEDEREN

INDIESE UITRUSTINGEN
HUWELIKSUITZETTEN

v.s.

GERZON

Tandarts Dr. A. KERVEL

Frederik Hendriklaan 43

Spreekuur 9—3.

• Bij contante betaling verlaagd tarief.

TELEF. SCHEV. 122

JAPONNEN PEIGNOIRS
AVONDTOILETTEN COSTUUMROKKEN

DAMES MODE-MAGAZIJNEN 'T BLOUSEN-HUIS

PH. BIJMAN

DEN HAAG AMSTERDAM
HOOGSTRAAT 19-21 UTRECHTSCHESTR. 92-94
B/D PRINSEGRACHT

SPECIAL ADRES VOOR

INDIË

GROOTE KEUZE ZWARTE KLEEDING
IN ALLE AFDEELINGEN OOK EXTRA GROOTE MATEN

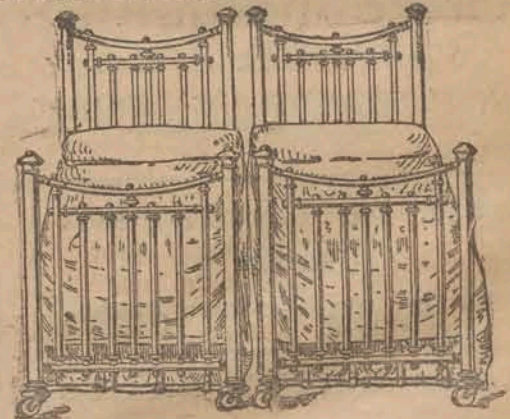
W. J. M. SIMONIS

voorheen Firma Th. A. A. SIMONIS.

GROENMARKT 34, over de Prinssestraat.

TELEFOON H. 4420

DEN HAAG

Specialiteit in BEDDEN

Groote keuze vanaf het beste tot het
eenvoudigste.

Magazijn geopend van 8¹/₂ tot 6 uur.

gevolg, dat eenige of alle contrôleurs onder den assistent-resident aan den dienst kunnen worden onttrokken, misschien zelfs (nu wel zeker, voegen wij hieraan toe), dat het aantal assistent-residenten zelf kan worden verminderd. Prof. Dr. C. Snouck Hurgronje gaf daartoe den krachtigsten stoot door zijn Gidsartikel, „De inlandsehe bestuursambtenaar, vooral op Java“ (Gids, 1908 III) bldz. 34.

Van Prof. T. J. Bezemer een mooi artikel over animisme, als aanvulling van het reeds in het eerste deel bldz. 53 te dien aanzien bekend gestelde, met verwijzing daarin naar het uitvoerig bewerkte artikel „Heidendom“, waarin uit den aard der zaak reeds veel, in verband staande met animisme, is opgenomen. Wat onder animisme moet worden verstaan leert ons reeds Tylor, de grondlegger van de studie der geestelijke begrippen bij primitieve volken. Animisme is volgens hem alles, wat betrekking heeft op geestelijke dingen en wezens, als de verpersoonlijking van de geestelijke in tegenstelling van de stoffelijke gedachten. Wat primitieve volken gelooven omtrent het eigen zieleleven, omtrent de zielen van afgestorvenen en omtrent goden en geesten, wordt onder den naam van animisme samengebracht*), terwijl Prof. Dr. G. A. Wilken met betrekking tot Ned.-Indië — tout court — zegt: De godsdienst van de volken van den Indischen Archipel is hetgeen de nieuwere godsdienstwetenschap het animisme noemt. „De natuurmensch,“ aldus de Hoogleraar Tiele, „verwacht hetgeen een vrucht der verbeelding is met de werkelijkheid, het objectieve met het subjectieve, de uitwendige verschijnselen met zijn eigen geestesleven. Daaruit ontstaat de waan, dat alle beweging en werking, die hij waarneemt, uitgaat van persoonlijke, denkende, willende wezens, een beschouwing, die wij dus best doen met den algemeenen naam van „animisme“ te betitelen“.)

Als een merkwaardige uiting van het animisme bij de volken van den Ind. Archipel moeten de zielebeeldjes worden beschouwd, welke v.n.l. in het Oostelijk gedeelte, in de Molukken en op Nieuw-Guinea, worden aangetroffen en waarmede reizigers met de Molukkenbooten van de Paketvaart-Maatschappij te kust en te keur, althans wel, hebben kennis kunnen maken. Wij zeggen wel, want in den tegenwoordigen tijd komen die zielebeeldjes reeds veel minder voor. Dat prachtige animistisch materiaal gaat meer en meer, als gevolg van de snelle christianisering der eilandenbewoners in de Molukken, tot een voorbijgegangene periode behooren. Het wordt daarom ook meer dan tijd, dat, wat er nog over is van die houten beeldjes uit de Molukken, in onze musea goed en wel wordt opbewaard, dat wij op die manier reddend wat er nog te redden is, want binnen korten tijd zal het voor het verzamelen onherroepelijk te laat zijn.

De Groote Encyclopaedie licht ons over deze beeldjes niet voldoende in en spreekt zij in het art. Heidendom alleen van *Korwars* bij de Papoea's op N-Guinea en bij de Niassers op het eiland Nias (West-Sumatra), waar zij *Adoe* heeten.

In de Molukken worden de zielebeeldjes hoofdzakelijk door Christen Amboneezen *Oepoelera's* genoemd, terwijl zij beter onder den collectieven

*) Groote Encyclopaedie v. Ned.-Indië. Deel I, bldz. 53.

*) Het animisme bij de volken van den Indischen Archipel, door Prof. Dr. G. A. Wilken. Ind. Gids van Juni 1884, bldz. 925 en v.v. — Wij citeeren hieruit. Zoals bekend, zijn alle geschriften van Prof. Wilken uitgegeven door Martinus Nijhoff in zijn „Verspreide geschriften“, 4 din.

Aan het Koloniaal Instituut te Amsterdam heeft verslaggever een belangrijke verzameling van zielebeeldjes uit de Molukken, groote en kleine, echte exemplaren uit den vroegeren tijd, in bruikleen afgestaan. Het Rijks Ethnographisch Museum te Leiden bezit mooie exemplaren van zielebeeldjes, doch de verzameling is verre van compleet. Mooie fotografische afbeeldingen dezer beeldjes vindt men in: Houtsnijwerk en metaalbewerking in Ned.-Indië, door J. A. Loeber Jr. Geïllustreerde beschrijvingen van Indische Kunstnijverheid, No. VIII (Slot). Uitgave van het Instituut, Druk van J. H. de Bussy, Amsterdam, 1916. Platen XIII, XIV en XV.

Stoom-, Wasch- en Strijkijnting
G. PIERIK-VAN DER DRIFT
Schenkweg 300-302 Schiestraat 1
DEN HAAG

Chem. Wasscherij en Stoomerij

Zuid-Hollandsche Brood en Beschuitfabriek

WALDORPSTRAAT 16—22

's-GRAVENHAGE

TELEF. 1163

Beveelt zich bij Uwe

Leden aan.

Behalve GOED BROOD

wordt U een dividend

van 5 % gewaarborgd.

ROVER

LEVERANCIER
OOST EN WEST

OSMOND

RIJWIELEN bij

J. H. C. MERCKEL

PARKSTRAAT 67 - TEL. H. 3127

BEEKLAAN 355 - TEL. M. 461

DEN HAAG

ALL STEEL

VERZENDT NAAR
OOST EN WEST

BATAVIER

Garage MERCURIUS
KUIJPER & Co

VAN SLINGELANDTSTR. 16 - DEN HAAG
TEL. SCH. 1198

H.H. Verlofgangers
leert

Auto- en Motorrijden

Zeer billijk tarief

Adverteeren doet verkoopen.

VAN STRAALEN MONSIEUR & ERKELENS. WIJNHANDEL

Hoofdkantoor: ROTTERDAM, Leuvehaven 34, Tel. 2456.

Bijkantoor: DEN HAAG, Lloydgebouw

Piet Heinplein, Tel. M. 3874
M. 3875

Bijkantoor: DEN HELDER,

Hoofdgracht 37, Tel. 83.

„schillende regelen bij tractaat getroffen, die „kracht van wet hebben erlangd. Naar analogie „spreekt men van quasi-internationaal recht, waar „het geldt: a. de verschillen op te lossen tusschen „de codificatie van Nederland en die zijner deelen „buiten Europa (interregionaal recht, afgeleid van „regio = landstreek) en b. die conflicten te rege- „len, welke voortspruiten uit het verschil in recht „dan wel in plaats van verblijf en oorsprong tus- „schen de bevolkingsgroepen van Ned.-Ind. en hare „onderdeelen. Die sub. b zou men beter als „inter- „gentiel recht” (gentes = volkeren) kunnen aan- „duiden. Naast die beide categorieën kunnen zich „ook c. botsingen van rechten voordoen tusschen „hen die in N.-I. verschillende godsdiensten be- „lijden, welke conflicten een soort „interreligieus” „recht voor hare oplossing behoeven,” enz. bldz. 48).

Aan het slot van het artikel worden wij er op- merkelijk op gemaakt, dat een waardevolle Re- geeringsuitspraak gevonden wordt in (Ind.) Bijblad 4642 (1 Nov. 1889), die uitgaat van het juiste ver- bod van inmenging voor alle ambtenaren en hoof- den in de aangelegenheden van een godsdienst, dien zij niet belijden of van een kerk, kerkelijke gemeente of godsdienstige vereeniging, waartoe zij niet behooren, voor zoover die inmenging niet noodzakelijk is tot tegengang van strafbare hande- lingen of verzekering van de openbare rust of orde.

Niettegenstaande art. 124 Reg. Regl., dus in strijd met de Ned.-Indische grondwet, lezen wij, kan over- rigens een regent op Java christen zijn (bldz. 50, 2e kolom). Was dit wel algemeen bekend?

Het levensbericht van Mr. M. C. Piepers (bldz. 51) zal zeker niet nalaten bij de vele thans gepen- sioneerde ambtenaren van het binnenlandsch be- stuur herinneringen op te wekken uit den tijd, nu gelukkig ver achter ons liggende — immers in het begin der tachtiger jaren van de vorige eeuw — toen de G.-G. O. van Rees het zelfs noodig achtte bij zijn optreden rechterlijke- en bestuursambtenaren tot eendrachtiger samenwerking aan te sporen. Het was kort daarop, n.l. in 1884, dat het werk van Mr. Piepers verscheen, „Macht tegen Recht, De vervol- ging der Justitie in Nederlandsch-Indië”, een boek om zooveel animositeit te zaaien en die ge- spannen verhouding tot het uiterste op te voeren.

Enkele jaren daarna zag de brochure „Onmacht tegen Onrecht” het licht van de hand van den toenmaligen Assistent-Resident Baron van Hoë- vell, waarin deze op niet malsche wijze te velde trok tegen de aanvallen van Mr. Piepers, gericht aan het adres van het corps ambtenaren B.B.

Vermakelijk is het te lezen in „Onmacht tegen Onrecht” (bldz. 12), hoe ambtenaren B.B., ex officio ambtenaren van den Burgerlijken Stand, telken- male werden beboet wegens z.g. door hen begane informaliteiten bij de opmaking der verschillende registers van den Burgerlijken Stand.

Zoo teekent van Hoëvell aan, dat hij na tallooze malen te zijn beboet door den Raad van Justitie — hij was toch werkelijk niet de eenige! —, ten slotte zich een boete op den hals haalde, omdat hij in een doodacte van een kind, dat drie uren had geleefd, niet vermeld had, dat de overledene was geweest „zonder beroep”.

Verschillende andere staaltjes van ambtelijke spitsvondigheden en muggenzifterijen weet van Hoëvell ons te vertellen. Wij zullen ze onze lezers besparen. Ze behooren ontegenzeggelijk tot de „days of old”, toen nog niet die frissche geest van evolutie over Ned.-Indië was gevaren, dien wij nu hebben te constateeren. De tijden zouden thans ook te ernstig zijn voor het schrijven van lijvige boe- ken over kleinzieligheden, begaan door ambtena- ren, die in de eerste plaats het gezag hebben hoog

*) Macht tegen Recht. De vervolging der Justitie in Ne- derlandsch-Indië, toegelicht door Mr. M. C. Piepers — 1e Gedeelte — Batavia, H. M. van Dorp en Co., 1884, 360 bldz. en 88 bldz. Aanteekeningen in compressen druk! Het 2e Ge- deelte is nimmer verschenen.

*) Onmacht tegen Onrecht, door G. W. W. C. Baron van Hoëvell, Assistent-Resident. Dordrecht, Blussé van Braam, 1889, 20 bldz.

Gevraagd in alle plaatsen,

DAMES met eenige aanleg voor Teekenen of Schilderen, om in ons eenvoudig Batikschilderen en Lintrikwerk les te geven en onze batikverven en toebehooren te verkoopen.

Firma TENZER, telefoon 4229, Fabriek van Batik- verven, opgericht 1887, Noordeinde 139b. Den Haag.

te houden.

Nog op andere artikelen in deze aflevering zou- den wij de aandacht willen vestigen, n.l. op het mooie en volledige artikel over het „paard”, een uitvoerige verhandeling over dit rij-, trek- en draag- dier, hetwelk, volgens den deskundigen schrijver 't H(oen), vrij zeker uit het vasteland van Azië is overgebracht naar de verschillende eilanden van den Indischen Archipel (bldz. 55). Bij de lezing van het artikel krijgen wij den indruk, dat voor ver- betering van het paardenras door de Ind. Regeering het noodige wordt gedaan, al zal de tegenwoordige doorgevoerde bezuiniging à outrance een beletsel zijn op den ingeslagen weg, op dezelfde wijze, voort te gaan.

Jaarlijksche tentoonstellingen en wedrennen, die bij de Indonesiërs zeer in den smaak vallen, hou- den bij hen de lust en ambitie er in om het paard beter te verzorgen dan vroeger het geval was, toen men het dier na moeizamen arbeid aan zijn lot overliet.

Paardenteelt wordt, lezen wij op bldz. 58, door de bevolking gedreven v.n.l. op Java, Sumatra, Soembawa, Soemba, Lombok, Sawoe, Roti, Flores en Celebes.

De totale getalsterkte van den paardenstapel in Ned.-Indië bedraagt ruim 500.000 stuks, waarvan ongeveer de helft op Java en Madoera, de rest over de eilanden daarbuiten verdeeld voorkomt, behalve op de 2 grootste eilanden, n.l. Borneo en Nieuw- Guinea.

De artikelen over bibliographie en bibliotheken verdienen mede onze aandacht. Het bibliotheek- wezen in N.-I. is nog in zijn eerste ontwikkeling, tot die conclusie mogen wij al dadelijk komen na het lezen van het betrekkelijke artikel, terwijl de lust bij het publiek buiten de hoofdplaats van Ned.- Indië niet bijster groot is ter verbetering daarvan de noodige middelen beschikbaar te stellen.

Erkend moet worden, dat Indië door zijn vocht- ige warmte en zijn insectenplaag voor de instand- houding van het boek niet erg bevorderlijk is. Men heeft er voor boekenverzamelingen tegen klimaats- invloeden een voortdurende strijd te voeren, doch dit neemt toch niet weg, dat een land als Indië — 50 maal Nederland — op den duur althans het niet zonder bibliotheken zal kunnen stellen.

De eenige bibliotheek van beteekenis in Indië is nog altijd die van het Bataviaasch Genootschap van kunsten en wetenschappen te Weltevreden.

Overigens zijn te dier plaatse en daarbuiten nog verscheidene zelfstandige bibliotheken en biblio- theekjes, welke alle met namen genoemd worden in het art. (bldz. 62).

Een goed teeken is, dat reeds in 1916 te Welte- vreden werd opgericht de Vereeniging tot bevorde- ring van het Bibliotheekwezen in Nederl.-Indië, welke zich de bevordering van het bibliotheekwezen zoowel door oprichting van nieuwe als door on- dersteuning van bestaande bibliotheken ten doel stelt en zoowel haar belangstelling heeft gericht op wetenschappelijke als op volksbibliotheken.

Voor de oprichting van bibliotheken, die zich de ontwikkeling der Indonesische bevolking ten doel stellen, wordt advies uitgebracht door de Commis- sie voor de volkslectuur (zie Volkslectuur).

Wij meenen hiermede onze bespreking over de tweede aflevering der Aanvullingen en Wijzigingen te kunnen beëindigen. Hare degelijke bewerking kunnen wij niet anders dan op hoogen prijs stellen en verdient de redactie daarvoor wederom allen lof. Haar taak is een zeer moeilijke. Steeds moet de redactie op haar *qui vive* zijn om verschenen artikelen telkens te wijzigen of te vernieuwen en nieuwe artikelen op te nemen ten aanzien van ver- schillende onderwerpen, welke dan aan de orde van den dag zullen treden en dit zal wel altijd zoo blij- ven doorgaan. Er is uit den aard der zaak geen eind aan het werk te voorzien. Quand il n'y a plus, il y a encore!

In dit verband lijkt het ons haast ongelooflijk te vernemen, hoe vele bezitters van de nieuwe uitgave der Groote Encyclopaedie nog schoorvoetend zich op de supplement-afleveringen abonneren en en-

Piano's

Orgels

G. A. J. VAN KALMTHOUT

Tel. 1562 NIJMEGEN Tel. 1562

Bisschop Hamerstraat 1-1a

Vleugels

Kunstspelpiano's

CORN. VAN DER SLUIJS

BINNENHUISARCHITECTUUR, MEUBELS, STOFFEN, ENZ.

ALLEEN NOORDEINDE 162^A. TEL. 4782. DEN HAAG.

kelen zich die zelfs niet aanschaffen, waardoor zij weldra met een waardeloze encyclopaedie zullen blijven zitten.

Tegen de kosten behoeft men toch allermint op te zien, waar deze per vel van 32 kolommen slechts 60 cent bedragen, terwijl door de uitgevers uitdrukkelijk is bekend gesteld, dat afzonderlijke afleveringen niet worden verkocht.

Wij zouden zeggen, dat de gelukkige bezitter van de Grootte Encyclopaedie, die belang blijft stellen in de snel voortschrijdende evolutie van Ned.-Indië, moreel verplicht is die uitgave der supplementafleveringen te bevorderen, waar zij in de tegenwoordige tijden reeds van de zijde der uitgevers met zulke hoge kosten gepaard gaat.

De Grootte Encyclopaedie is een prachtig stuk werk, waarop wij waarlijk trotsch mogen zijn, maar wat daarin verouderd is, behoort zoo snel mogelijk een verjongingskuur te ondergaan, terwijl de rusteloze ontwikkeling van het machtig geheel in den Indischen Oceaan ons dwingt den eenmaal aangevangen arbeid onverpoosd voort te zetten.

A. R. v. O.

Uit de Eur. Pers in Indië.

Over de Wetgevende Raad.

Ad Interim schrijft in zijn Volksraadoverzicht der vergadering van 10 November in de *Javabode*: „Meer dan ooit een begrotingsbehandeling heeft kunnen doen, levert het ontwerp, dat thans door den Volksraad onder het ontleedmes genomen is, aan de partijvertegenwoordigers de gelegenheid om met klem van woorden hun beginselen naar voren te brengen.

En de eerste spreker van gisteren heeft er een dankbaar gebruik van gemaakt. Dr. Rivai kon naar hartelust zijn gemoed lucht geven. Iets nieuws bracht inmiddels zijn rede niet. De door dezen vertegenwoordiger van den Sumatranen-bond uitgebrachte bezwaren waren alle te voorzien, herhaling als zij in hoofdzaak waren van de reeds gehoorde stemmen der linksche of bedekt-linksche pers en partijen. Het „kostbaar geschenk“ kan niet worden aanvaard; de Wetgevende Raad zal worden een tweede raad van Indië; het instituut maakt den Volksraad tot een caricatuur van een vertegenwoordigend lichaam..... zie daar in *a nutshell* wat de heer Rivai tegen de geplande nieuwe staatsinrichting opwierp.

Hij herhaalde ook wat reeds eerder vernomen werd, dat — mocht het ontwerp er komen — de inlandsche politieke wereld zeer waarschijnlijk tot een boycot van den Volksraad zal overgaan, omdat haar mannen weinig lust zullen hebben om eventueel tot Volksraadslid „klas doen“ gedegradeerd te worden!

„Aan het eind zijner rede waagde de heer Rivai zich aan een voorspelling, en wel deze: dat de fracties der Europeesche politieke verenigingen straks wel vóór het ontwerp zullen stemmen.

„Wat — gehoord de stemmen in deze eerste vergadering — nog niet zoo zeker is.

„Wij verwijzen slechts naar de rede van den heer 's Jacob, die met de opmerking besloot, dat het geheel van de Regeering zal afhangen, welke houding hij tegenover het ontwerp zal aannemen. Want — niet minder dan de heer Rivai — had... de heer 's Jacob grondige bezwaren tegen het ontwerp, zij het van volmaakt anderen aard dan die van den eersten spreker.

En niet alleen de heer 's Jacob. Nog een ander lid van den Politiek-Economischen Bond, de heer van Gennep, deed een geluid hooren, dat voor niet-ingewijden een verrassing was. Doch daarover straks.

De heer 's Jacob, koel verstandelijk als steeds, besprak het aanhangige ontwerp van het standpunt niet van het theoretisch ideaal, maar van de gewone, dagelijksche, praktische politiek. En legde in de eerste plaats den vinger op een zwartigheid, welke inderdaad niet verdoezeld of miskend dient

te worden, met name het dreigend conflict tusschen de eischen van de maatschappelijke toestanden en die van den Volksraad. De maatschappelijke toestanden, die eischen, dat een ieder voor zijn bestaan heeft te werken, en dat de betrekking een levenszaak is — en de Wetgevende Raad, welks lidmaatschap vergt een zich volkomen losmaken van de betrekking, en zulks voor den zeer korten duur van het mandaat.

Dat van het laatste voor particulieren geen sprake zal zijn, behoeft wel geen nader betoog. Maar ook voor ambtenaren met een leidende betrekking wordt het bezwaarlijk om hun positie prijs te geven met een onzekere toekomst voor oogen. Zoodat — vindt het amendement-Kerckamp c.s. genade — een Volksraad zal ontstaan, in hoofdzaak bestaande uit ambtenaren zonder leidende of speciale betrekkingen en gepensioneerden!

„De heer 's Jacob gaf toe, dat dit bezwaar tot op zekere hoogte ook tegen den Wetgevenden Raad van het Regeeringsvoorstel kan worden ingebracht, maar als spreker tusschen twee kwaden moet kiezen, neemt hij bij voorkeur het minst-kwade van de twee. Dus: den Wetgevenden Raad. Maar onder voorbehoud, dat het mandaat — oorspronkelijk gesteld op vier jaar, later teruggebracht tot één — weder verlengd wordt. Anders... is het plan onuitvoerbaar!

Afgescheiden van alle theoretische en technische overwegingen, gelooven wij, dat de heer 's Jacob hier het voornaamste bezwaar tegen het nieuwe instituut heeft aangevoerd. Wordt de positie der leden van dat instituut niet afdoende geregeld, dan zal — vreezen wij — van het geheele mooie plan niets komen.

Sprekers andere bezwaren waren van technischen aard. Zij golden het voortbestaan van den Raad van Indië in zijn huidige vorm, zoomede de bij de wijziging van het wetsvoorstel daarin gelsachte figuur van het departementshoofd-buitengewoon lid van den Raad van Indië.

„Van hetgeen de Regeering omtrent deze twee punten nader zal verklaren, stelde spreker zijn stem afhankelijk.

„Ook de heer van Gennep had bezwaren, zooals wij reeds zeiden, in hoofdzaak evenzeer van technischen aard. In hoofdzaak, want deze merkwaardige — o.i. tot dusver te weinig begrepen — persoonlijkheid in den Volksraad vond tevens gelegenheid om op de hem eigen kernachtige wijze het inlandsche volk voor te houden wat het naar zijn inzicht nog behoeft of misverstaan heeft. En ditmaal schijnen de woorden van den heer van Gennep, onverstaanbaar doorlamerend op het oude aambeeld, eindelijk weerklank gevonden te hebben... bij hen, die in het politieke leven tegenover hem staan. Hetgeen bleek uit de lichtelijk demonstratieve wijze, waarop hem — na het slot zijner rede — door de heeren Cramer, Rivai, Salim e.a. de hand werd gedrukt!

Inderdaad sprak de heer van Gennep met den gloed der overtuiging, toen hij wees op het geschenk, dat Holland aan Indië bracht: de bewustwording van het individuele leven, dat zich uit natuurstaat en uit de beklemming der daarin inhaerente machtsverhoudingen losmaakt, om zich veiliger en gelukkiger te gaan voelen binnen de beschuttende grenzen van het persoonlijk recht. Een geschenk, zoo onmetelijk groot, dat alle batige sloten daartegenover in het niet verzinken!!!

„Wat het ontwerp, beter gezegd: het voor-ontwerp, betreft, hard klonk daarover het oordeel uit den mond van dezen spreker. Hard, maar treffend. Het is morsen met tijd en morsen met geld en beneden de waardigheid van een vertegenwoordigend college — aldus de heer van Gennep — om gehoord te moeten worden over een ontwerp, dat nog slechts voorloopig is omlind, een plan van een plan. De Regeering kan daarover te rade gaan bij particuliere instellingen — zooals indertijd bij de winstaandeelkassen is geschied — maar niet bij een officieel ingesteld vertegenwoordigend lichaam.

„En — kon het zijn nut hebben — om de meening van het college te peilen, waarom dan niet de

P. HOFLAND - DEN HAAG

Woning-Inrichter
Behanger - Stoffeerder

SLEEDOORNSTRAAT 66 - TEL. M. 5369 - POST-GIRO 65938

HOFLEVERANCIERS.

Wed. H. RAHDER & ZOON

Wijnhandelaren

Filiaal: 's-Gravenhage Hoofdkantoor: Amsterdam Filiaal: Arnhem Filiaal: 100 Gorinchem
Heemskerckstr. la Binnenkant 25 N. Plein 15 O. Vischmarkt
Tel. H. 3493. Intero. Tel. 389. Tel. 280. Tel. 61.

Prijscouranten worden op aanvraag gaarne toegezonden.

Voor Export speciale conditiën.

INDIË

Complete Uitrustingen naar Maat

Onze Indische ervaringen garandeeren U Indische modellen.

Witte Pakken van f 12.50

De goederen door ons geleverd worden voor de bewerking eerst tweemaal gekrompen, zoodat wij krimp vrij garandeeren

VRAAGT GRATIS PRIJSCOURANT

G. J. HOFSTEE - ROTTERDAM

DELFTSCHEPOORTPLEIN 5

Vakkundige Bediening.

Wist U

dat wij drukken het Tijdschrift NEDERLANDSCH INDIË OUD EN NIEUW

En ook

het bekende blad van Architect ED. CUYPERS HET HUIS OUD EN NIEUW

Dit bewijst

dat wij naast Handelsdrukwerk ook eerste klas Kunstdruk kunnen vervaardigen.

N.V. Drukkerij ten Hagen

Nobelstraat 20 Den Haag Tel. H. 474

P. VERSCHRAGEN

KLEERMAKER

1ste Klasse Coupe en Afwerking Uitsluitend ENGELSche STOFFEN

LEVERT TEVENS ALLE VOORKOMENDE UNIFORMEN

Thomsonlaan 209 - DEN HAAG - Tel. M. 343

CELLOPHONE

SPREKMACHTEN zijn de eenige, die eene werkelijk artistieke wedergave hebben. In Tafel- en Kasttoestellen, ook electrisch.

Gehoorzaal van 9-5 uur.

Hugo de Grootstr. 29, Den Haag, Tel. M. 5222

Verzendingen naar O. en W.-Indië

L'ARNOUIS
GRAVENSTR. 1. TEGENOVER DE
BONNETERIE

Ondergoederen
Sportcostuums
Regenjassen

voor
Dames & Heeren

BESCHIKBAAR.

N.V. Restaurant „MAX”
HOLLANDSCH-INDISCH RESTAURANT
Reinkenstraat 76-78 Tel. M. 215
INDISCH SPECIALITEIT

Direct.-Eigenaar: C. G. OLIE, Ex-Dir. Adelphi Hotel,
Singapore; Hotel Jansen, Semarang; Victoria-
Hotel, Soekaboemi.

Levering van
Rijsttafel, Lunch en Diner

Scherp concurrerende prijzen. Vlugge en prompte bediening.
Levering aan huis zonder prijsverhoging
VRAAGT PRIJSOPGAVE.

INSTITUUT PONT
HAAG, Laan van Meerdervoort 190
ROTTERDAM, Kruiskade 128 - LEIDEN, N. Rijn 28

HANDELSSCHOOL:
STENOGRAFIE PONT, meest verbreid, kort,
MACHINESCHRIJVEN (duidelijk)
BOEKHOUDEN,
HANDELSREKENEN, ENZ.

TALENSCHOOL:
GRAMMATICA, LITTERATUUR, HANDELS CORR.
CONVERSATIE

PONT-DIPLOMA BAANT U DEN WEG

Bovenstaande opleiding ook **SCHRIFTELIJK**,
door **NEDERLAND** en **INDIË**.

Centr. Bur. INST. PONT, de Ruijterstr. 48, HAAG

Om goede zaken te maken

is het noodig goede waar te leveren.
Doch het publiek moet weten dat gij
die levert. Dat bereikt gij alleen door
goede en voortdurende reclame.

GEBRUIK DIT BLAD
VOOR UW
Reclamecampagne.

Het meest aan te bevelen
INDISCH RESTAURANT
LAAN VAN MEERDERVOORT 68, DEN HAAG
Dagelijks geopend van 12 tot 9 uur.
Uitsluitend Indische Tafel.
Directeur: J. VAN GEEMERT.

schakelcommissie of een commissie ad hoc ge-
hoord.

Voorts tastte de spreker de kiesrechtregeling
aan. Zonder kiesrechtregeling mag een wet op de
staatsinrichting er niet komen. Men kan de waar-
de van een gebouw niet beoordeelen zonder zijn
fundamenten te kennen.

„De Raad van Indië vond in de oogen van den
heer van Gennep al evenmin genade, evenmin als
de voorgespiegelde autonomie, die in wezen geen
autonomie zal zijn. En uitvoerig bestreed spreker
de grondwettigheid van het ingediende wetsvoor-
stel, wel van meening zijnde, dat men een gegeven
paard niet in den bek mag zien, maar van dien
regel hier gelukkig kunnende afwijken..... „omdat
het biekje, dat ons hier op stal wordt gezet, maar
een mooi opgetuigd..... hobbelpaard” is!!!”

De Javabode van 14 Nov. j.l. schrijft onder het
opschrift:

Opium.

„Het opium-vraagstuk, dat vóór en tegen van
aanmaak van dit bedwelmingsmiddel door het
gouvernement, is al van zeer ouden datum.

Volgens de mededeelingen, afgesloten op 1 Mei
j.l., noemt de Regeering opium „onmisbaar” voor
een deel der bevolking van Nederl.-Indië, terwijl,
volgens diezelfde mededeelingen, met de invoering
der regie werd bedoeld: het „tegenaan van alles
wat het opiumgebruik onder de bevolking in de
hand kan werken.”

„In beide officieele uitspraken ziet *Fabricius*,
de bekende koloniale redacteur van *Het Vader-
land*, een ongegrondheid, een tegenspraak of in-
consequentie dus, een meening, die wij niet geheel
met hem kunnen deelen.

Dat opium voor een deel der bevolking een on-
misbaar bedwelmingsmiddel is, moeten wij helaas
onderschrijven, doch dit neemt niet weg, dat on-
danks dat de Regeering er op bedacht is alle mid-
delen te beproeven, om het gebruik van opium niet
in de hand te werken.

Hiermede toch wordt o.i. niet anders bedoeld,
dan dat de overheid er op uit is, het opiumgebruik
te localiseren tot die groep van ingezetenen — een
groot deel der Chineesche inwoners n.l. — die be-
doeld bedwelmingsmiddel inderdaad van noode
hebben.

„*Fabricius* is toch niet het licentie-systeem ver-
geten, dat over geheel Nederlandsch-Indië toepas-
sing vindt, terwijl in sommige deelen van Java
ander geen beding een vergunning aan Inlanders mag
worden verstrekt? Slechts Chineezers, die reeds
schuiver zijn, kunnen op vertoon van een vergun-
ning aan de gouvernements-verkoopplaatsen van
dit bedwelmingsmiddel worden voorzien en dan
nog tot een bepaalde maximum-hoeveelheid.

„In ander opzicht het bestaansrecht van de gou-
vernements-opiumfabriek overwegend, zijn wij het
echter met den schrijver eens, waar hij conclu-
deert, dat van het oogeblik af, dat de fabriek zou
worden gesloten, de opiumsmokkelhandel zich ont-
zettend zou uitbreiden.

Men kan de fabriek sluiten, maar de grenzen
niet! Het is eenvoudig ondoenlijk om den opium-
invoer geheel te beletten. Niet alleen is het onmo-
gelijk om de gansche kust van Java te bewaken
(om van de andere eilanden van den archipel maar
te zwijgen), maar zelfs bij een afdoende bewaking
van die kust is opium een veel te gemakkelijk ver-
voerbare stof om den sluikhandel, zelfs dien op
grote schaal tegen te gaan. Het is niet vloeibaar,
als alcohol, en kan lettelijk overal in worden mee-
gevoerd, tot in meubels toe! Een stof, die, om maar
iets te noemen, zelfs in pennehouders kan worden
megevoerd, is door geen controle afdoende te
weren.

„Wij zelven, die meermalen de klopjachten op
het groote gilde opium-smokkelaars hebben bijge-
woond, stonden vaak versteld over de sluwe vol-
harding waarmede deze elementen hun „sport” be-
oefenen, gesterkt door het vooruitzicht van belang-

American Hotel - Amsterdam
Hotel en Café-Restaurant le Rang. 131

Schoonste Ligging - Moderne Inrichting
Electrische Verlichting - Centrale Verwarming
Electrische Personenlift
Omnibus aan 't Station - Matige Prijzen

A. W. VOLMER, Directeur.
Tel. Interc. 4737. Code 5th Edition A. B. C

Grand Hotel Restaurant
„Central”
In alle Kamers warm en koud water
De meest bekende Inrichting der Residentie.

rijk financieel gewin.

De clandestiene invoer, waarvan thans nog ge-
lukkig een groot deel wordt achterhaald, heeft on-
der deze omstandigheden nog dag aan dag plaats.

Als de fabriek gesloten werd, dan zou de smok-
kelhandel honderdvoudig toenemen, waardoor
zelfs de geringste controle onmogelijk zou zijn ge-
maakt en het „schuiven” zou dus nog veel minder
gelocaliseerd blijven tot de thans gelegitimeerde
verbruikers van opium.

De fabriek moet dus blijven bestaan en is het
dan wonder, dat de overheid de winsten uit het
bedrijf in haar eigen zak laat vloeien.

„De eenig mogelijke bestrijding van het opium-
gebruik in Indië lijkt ons dan ook: de bevolking
er afkeerig van te maken door haar op allerlei
wijzen de funeste gevolgen er van te doen inzien,
zegt de *Vaderland*-sche schrijver, die echter zelf
erkent, dat zulks makkelijker is gezegd dan ge-
daan.

Wij zouden helaas nog verder moeten gaan en
rondweg verklaren in geen enkel opzicht in de uit-
voerbaarheid van dit middel te gelooven.

Hoelang is men in Europa niet bezig op dezelf-
de wijze het drankmisbruik tegen te gaan en dat
in een veel meer ontwikkelde samenleving!

Het gebruik van opium zal dus wel nimmer wor-
den uitgeroeid.

De thans gevolgde methode door de regeering
gevolgd, lijkt ons dan ook practisch het eenige mid-
del tot beperking van dit kwaad, terwijl wij de
tegenstanders van het huidige systeem op grond
van principiële en ideële overwegingen, er boven-
dien op zouden willen wijzen, dat door de thans
gevolgde gedragslijn de prijs van dit genotmiddel
zoo hoog gehouden wordt, dat zelfs bij een minder
streng doorgevoerd licentie-stelsel, opium onder
de inlandsche bevolking geen algemeen gebruikt
middel zou kunnen zijn.

Verschooningscirculaire.

In de *Octoesan Hindia* trof *De Javabode* een
rondschrijven aan van Tjokroaminoto, in
zijn kwaliteit van leider van het „Al Islam Con-
gres” te Cheribon, waarbij hij een uiteenzetting
geeft van het gebeurde met het beruchte telegram
aan Kemal Pasha.

Tjokro zelf moet dan geweten hebben, dat, voor
de verzending van het desbetreffende telegram van
sympathiebetuiging aan den Mohamedaanschen
overwinnaar van Angora, men zich eerst moet
wenden tot het hier in Indië geldend Gezag.

Niet alleen voor de politieke consequenties, doch
ook omtrent de bewoordingen en de plaats van be-
stemming. Doch buiten medeweten van de leiding
van het Al Islam Congres heeft een der comité-
leden van dit congres het concept telegram op eigen
houtje naar het postkantoor meegenomen voor de
verzending.

Het leelijkste is nog, dat er in dit concept tele-
gram, dat ongecorrigeerd was in verband met de
laatst door het congres aangenomen bewoordin-
gen, twee woorden voorkwamen, welke in strijd
waren met de neutraliteit van Nederland. Die twee
woorden luiden namelijk: *ennemi decuné*, wat
niet bepaald in het belang is voor Nederland's ver-
houding tot Griekenland!

Met dit rondschrijven acht Tjokro het gewenscht
in het openbaar kennis te geven, voornamelijk aan
de Congressisten, dat hij zelf noch de leiding van
het congres, iets te maken heeft met de gevolgen,
welke de verzending van dat concept telegram aan
Kemal Pasha eventueel na zich zullen slepen.

Bovengenoemd blad kan Tjokro wel troosten.
Want noch dat concept telegram, noch een ander
verbeterd telegram van hemzelf (volgens de motie
van het Al Islam Congres) zal ooit door Kemal
Pasha ontvangen worden, om de eenvoudige reden,
dat dergelijke telegrammen uit Indië niet uitge-
seind zullen worden, zolang Angora niet officieel
door onze Regeering erkend is.

HOTEL-PENSION PHILADELPHIA
LEIDSCH KADE 94, tegenover het Leidsche Boschje.
AMSTERDAM - TEL. Z. 3275.

Zeer aanbevelenswaardig voor Indische Families.
DAGELIJKS RIJSTAFEL.
INDISCH EN EUROPEESCH RESTAURANT.
KAMERS MET EN ZONDER BADKAMER.
Centr. Verwarming

Tel. 1187 **MAISON VAN RIJN** Meermalen BEKROOND
 CUISINIERS
 Prins Hendrikstr. 28 - DEN HAAG - v. Galenstraat 43
 Dejeuners, Diners, Soupers, etc. Hors d'Oeuvres
 Varié, Mayonaises, Salade's, Koude en
 Warme Schotels, enz. enz.
 Meest Gerenommeerde Inrichting hier ter Stede.

Afdeeling INDISCHE KEUKEN

Uitzending van alle gewenschte Indische Schotels, bereid door speciaal geëngageerd vakkundig personeel,

Indische Menu's: f 2.- en f 3.- p. p.

Thuisbezorgd in verwarmde verzegelde Bussen.

UIT DE INLANDSCHE PERS.

De veroordeeling van den Engelsch-Indischen patriot
 Mohandas Karamchand Mahatmi Gandhi.

II.

De op de terechtzitting voorgelezen schriftelijke bekenenis van den heer Gandhi luidt als volgt:

Waarschijnlijk is het aan het publiek, zoowel in Engeland als in Indië, aangenaam te weten, op welke wijze, in mijne nauwkeurig onderzochte zaak een loyale coöperator is geworden een anti-Engelsch non-coöperator.

Ook wensch ik aan de rechtbank toe te lichten wat de reden is geweest van het openlijk erkennen mijner schuld, ter zake van het leiden eener volksbeweging, welke onaangenaam was voor het bestuur, dat door de Indische wet is ingesteld.

Mijne eerste bemoeienissen met de publieke zaak zijn geweest in het jaar 1892, in Zuid-Afrika, en in eene moeilijke sfeer, terwijl de kennismaking met de Engelsche ambtenaren nu juist niet tot opgewektheid stemde.

Ik werd toch door hen beschouwd als een Indiër, die staatkundig geen rechten had, doch ik liet mij daardoor niet in de war brengen en beschouwde zulk een optreden, ten opzichte van de Indiërs, als eene daad, die stond buiten elk goed systeem.

Vrijwillig hielp ik niettemin het Engelsch bestuur en had nimmer lust om dat bestuursstelsel af te breken.

In het jaar 1899, tijdens den Boerenoorlog in Zuid-Afrika, maakte ik deel uit van het Volunteer Ambulance Corps, terwijl ik in het jaar 1906, tijdens den Zuluopstand, een ambulance hielp oprichten, die tot aan het einde der krijgsverrichtingen werk verrichtte.

Voor al deze bemoeienissen ontving ik eene medaille, verder van Lord Harding het eereteken „Kaiser di Hindia" en ten slotte bijzondere vermeldingen in de militaire correspondentie.

Bij het uitbreken van den grooten oorlog in het jaar 1914, kwam, met hulp van de te Londen wonende Indiërs, door mijne medewerking, eene ambulance tot stand, wier arbeid door de autoriteiten zeer op prijs werd gesteld, terwijl door mijne bemoeienis, in het jaar 1917, met opoffering van mijne gezondheid, tijdens de verwikkelingen te Delhi, op verzoek van Lord Chelmsford, te Kheda een corps gewapende Inlandsche soldaten werd opgericht, dat echter, tengevolge van de beëindiging der vijandelijkheden, spoedig werd opgeheven.

Wel aanvaardde het bestuur het geleverde werk, doch aan de soldaten werd geen aandacht geschonken.

Al deze pogingen, om ten nutte van het Engelsch gezag werkzaam te zijn, kwamen voort uit mijn stellig vertrouwen, dat dat gezag, aan het Indische volk gelijke staatkundige rechten zou toekennen als aan het Engelsche volk.

De eerste volksbeweging ontstond ten gevolge van de Rowlatt Act, eene wet, welke ten doel had de vrijheden van het volk te beperken.

Daarna kwam het gebeurde te Punjab. De toen ondervonden bejegening deed de menschen de haren te berge rijzen.

Ook nam ik kennis van het feit, dat de Engelsche Minister-President geen woord wilde houden inzake de gedane toezegging aan de Mohamedanen van Engelsch-Indië, dat de soevereine rechten van Turkije, ook over de heilige plaatsen, zouden worden geëerbiedigd.

Tijdens het Amritsar-Congres in het jaar 1919 was ik strijdende voor het doel, om, met de Engelsche autoriteiten, den Engelschen Minister-President te bewegen de aan de Mohamedanen gedane beloften te doen inlossen en de in de Punjab gelagten wonden te doen helen en op die wijze het bewijs te laten leveren, dat de nieuwe tijdgeest er nietgeen er omging in de Indische volksziel, werd begrepen.

Doch het was te vergeefs. De belofte van den Minister-President werd niet nagekomen; over het gebeurde in de Punjab werd

de spons gehaald en zelfs werden de schuldige personen alleen niet gestraft, doch ook nog in dienst gehouden, of geldelijk beloond, of gepensionneerd met gelden uit de Indische kas, terwijl de veranderingen, welke plaats hadden, niet voortkwamen uit een oprecht gemoed, doch slechts dienden om Indië te doen verarmen en het volk in den ondergeschikten toestand te doen houden.

Tengevolge van dat optreden kwam ik gedwongen tot de overtuiging, dat, zoowel in politiek als in economischen zin, de bestaande verhoudingen tusschen Engeland en Indië niet meer het karakter en de beteekenis droegen, zooals deze vroeger bestonden.

Een ongewapend Indië kan zich niet verzetten tegen een gewapend overheerscher, die van de wapens gebruik wil maken en dat is de reden, dat de toonaangevende Indiërs eenparig van oordeel zijn, dat het Indische volk geduld moet uitoefenen, nog verscheidene geslachten lang, al eer het land kan komen in de positie van een dominion.

Indië is te arm gemaakt om het hongergevaar te bestrijden.

De katoenspinnerijen en de weefgetouwen, welke beide industrieën zoo goed pasten voor het Indische volk, zijn zoo goed als verdwenen, tengevolge van de scherpe en wreede bestuursmaatregelen der Engelschen.

De stadsbewoners zijn voor een groot deel niet bekend met het feit hoeveel Indiërs den hongerdood sterven; hoe het loon der Indische makelaars wordt gezogen uit het eigen volk dat in een schuur woont en hoe het Engelsch bestuur die uitbuiting steunt.

Zoowel Engeland als de Engelsche autoriteiten in Indië zullen zich voor God hebben te verantwoorden voor de bedreven wandaden aan het menschdom in Indië, waarvan de weergade in de geschiedenis niet te vinden is.

Mijne inmenging in de Indische politiek was gegrond op de overtuiging, dat van de tien veroordeelde personen geen 9 personen schuldig zijn, terwijl de schuldigen handelden alleen uit liefde voor hun land.

Van de honderd door de rechtbank genomen beschikkingen ten opzichte van de zaken tusschen Indiërs en Westerlingen zijn negen en negentig niet rechtvaardig en dat getal is niet overdreven, zooals iedereen weet, die dergelijke zaken aan de hand heeft gehad.

Volgens mijne meening is de administratie door en door gebrekkig en dient alleen tot voordeel van den Westerling.

(Wordt vervolgd).

UIT DE CHINEESCHE PERS.

Armoede in Ned.-Indië?

Met groot feestbetoon is de Pasar Malam te Djoecacarta gesloten, schrijft men in de „Perniagaan" van 21 Juni 1922.

Het aantal aanwezigen was bijzonder groot, niet het minst ten gevolge van het bezoek van den Resident en van 'slands Vorst, die beiden op de tribune plaats namen.

Dr. Yap sprak beide autoriteiten toe en dankte voor hunne komst, daarbij de uitkomsten mededeelende welke, zoowel de fancy-fair als de pasar malam, hadden opgeleverd ten behoeve van de kliniek van Dr. Yap en voor de Tjong Hoa Hwa Kwan Vereeniging ter plaatse.

Men had in alle opzichten reden tevrede te zijn.

Ook de Resident sprak een woord en nadat de champagne aan de gasten was rondgediend, had een rondgang plaats.

De politie ondervond daarbij niet de minste moeilijkheid.

Op de tribune werden Shanghai-dansen vertoond.

In het geheel werd f 50.000 zuiver ontvangen.

Daarvan is f 25.000 bestemd voor de kliniek van Dr. Yap en eenzelfde bedrag voor de Tjong Hoa Hwa Kwan Vereeniging te Djoecacarta.

Haagsche Coöperatieve Keuken

Restaurants

Kepplerstraat 274. - Tel. M 2313

Anna v. Buerenstraat 204 - Tel. B 226

Middagschotel 12-2 uur à f 0.70

Diner 5-7 uur à f 1.20

Diverse Schotels à la carte.

Uitzending door de geheele stad.

Maison van Wijk

Obrechtstraat 57 - 's Gravenhage - Telefoon H 2665

UITZENDING VAN DINERS vanaf f 1.00

Speciaal ingericht tot het leveren aan huis van Dejeuners, Diners en Soupers.

135 KOUDE EN WARME SCHOTELS. J. H. M. KOETS

Restaurant Mondain

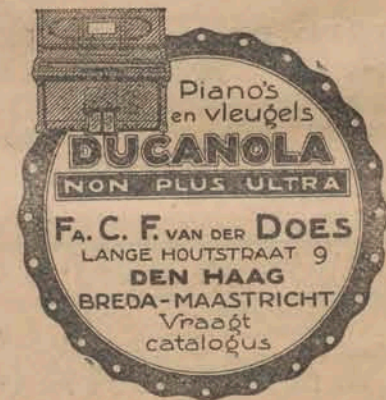
Premier Ordre

MEDICINALE KRUIDEN

van A. KRAJENBRINK, Soerabaja, Java (N. O. I.)

- RENNA** tegen Galsteen
- ALBUMA** tegen Eiwit in de Urine
- VENERA** tegen Ziekte der Urinewegen
- VENA** tegen Puistjes in het gelaat
- ASTMATA** tegen Asthma
- STOMALIN** tegen Maagaandoeningen

Verkrijgbaar bij de „Centraal Apotheek „DE KOEDOE", Fred. Hendriklaan 166, Scheveningen, Telefoon Sch. 1053

Parkhotel

van Stolkpark, Scheveningsche Boschjes.

Tel. S. 733 - S. 1525 - S. 467

EERSTE RANGS FAMILIEHOTEL

Centrale Verwarming, Electricch Licht, Baden, Rustige ligging.

LIFT.

Bijzonder geschikt voor Zomer- en Winterverblijf.

Adverteeren doet verkoopen.

GEOPEND: RESTAURANT „KUMMER"

Jullana van Stolberglaan 94 Tel. B 0060

BEZORGING VAN DINERS AAN HUIS met keuze van verschillende schotels.

ZALEN DISPONIBEL voor extra Diners en Partijen tegen uiterst concurrerende prijzen.

APARTE ZAAL VOOR DAMES

NEDERLANDSCHE HANDEL - MAATSCHAPPIJ

Gestort Kapitaal f 80,000,000.-
Statutaire Reserve 19,445,211.-
Buitengewone Reserve 22,660,000.-

Hoofdkantoor: AMSTERDAM.

Agentschappen te ROTTERDAM en 's-GRAVENHAGE.

Vestigingen in Nederlandsch-Indië,
Straits-Settlements, Britsch-Indië, China en Japan.

In- en Verkoop van Wissels en Telegrafische Transferten.

Incasseringen en Financieringen.

Schriftelijke en Telegrafische Credieten.

Reiscredietbrieven.

Deposito's.

Rekeningen-Courant.

Administratie van Effecten en alle andere Bankzaken

MEUBELLEN

INKOOP

VERKOOP

FIRMA G. JONKER

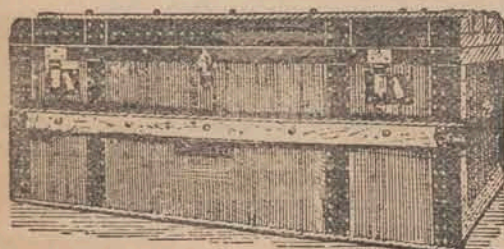
1ste v. d. Boschstraat 77

's-Gravenhage

Tel. Bez. 142

Belast zich met alle voorkomende aangelegenheden in deze branche, o.a. Behangen, Stoffeeren, Verhuizen, Taxatie, enz. enz.

GEPANTSERDE KOFFERS

UITSLUITEND PRIMA FABRIKAAT
P. J. VROOM

ZOUTMANSTRAAT 27

BANKAANSTRAAT 4N

TEL. M. 4821

DEN HAAG

REPARATIEINRICHTING

VERZAMELAARS

Zij, die Kunstvoorwerpen willen verkoopen of hunne verzameling wenschen te completeeren, worden attent gemaakt op de rubriek Vraag en Aanbod in het Maandblad

NEDERLANDSCH-INDIË
OUD EN NIEUW

Prijs f 2.50 per annonce van ten hoogste vijf regels. Ter kennismaking wordt op aanvraag gratis een nummer van ons Maandblad toegezonden

NOBELSTRAAT 20 TEL. H. 474 en 475

DEN HAAG

Haagsche Steenkolen-Maatschij voorheen J. KEMPS

Hoffleverancier

Kantoor: Z.-O. Buitensingel No. 170
Den Haag Tel. H. 107

De Yok Tjoe Hak Tong (Chineesche School) te Menado.

Er zijn niet zoo heel veel menschen, die bekend zijn met het feit, dat ter hoofdplaats Menado de gelegenheid bestaat kennis van de Chineesche taal op te doen.

Die kennis is bij de meeste Chineezzen van Ned-Indië zeer gering, omdat het leeren van de Chineesche taal met hare talrijke letterbeelden, die een eigen beteekenis hebben, zoo moeilijk is.

Thans, zoo schrijft men in de „Keng Hwa Poo” van 20 Juni 1922, heeft men een geheel nieuwe methode, die het aanleeren van het Tjeng Im of het Mandarijn Chineesch zooveel gemakkelijker maakt.

Persoonlijk heeft de verslaggever zich daarvan kunnen overtuigen tijdens een bezoek aan de school, alwaar een leerling van 8 jaar een lange les in de Chineesche taal voorlas.

Toch schijnt het, dat, niettegenstaande een gunstig resultaat, het beheer der school zijne matten wel kan oprollen, als het niet geldelijk, zij het ook tijdelijk, wordt gesteund.

Zou het niet hoogst teleurstellend zijn als de leerlingen, die thans halverwege zijn gevorderd, de studie zouden moeten opgeven, vraagt de schrijver?

En waar zou men die kennis van de Chineesche taal elders kunnen opdoen, die zooveel kan bijdragen tot aaneensluiting bij het moederland?

De oorzaak van den stand van zaken ligt nog meer in het gebrek aan eensgezindheid bij de Chineezzen dan aan geldgebrek.

Voor het onderwijzend personeel is het om alle vertrouwen en hoop op de toekomst te laten varen.

Reeds verscheidene malen bezocht de verslaggever deze school en is hij daarna tot het inzicht gekomen, dat ook in dit geval het gezegde bewaard wordt dat onbekend maakt onbemind.

Oorspronkelijk had hij ook niet zooveel vertrouwen in de zaak, doch hij heeft thans gezien dat die zaak goed is.

De schrijver brengt hierbij in de eerste plaats hulde aan het onderwijzend personeel der school, dat krachtig handhaaft het op het leerplan voorkomende vak, n.l. van de wellevendheid en in het bijzonder den eerbied voor de ouderen.

Verder vindt men op het leerplan de gymnastiek, die de intellectueele kennis moet aanvullen in den vorm van een gezond goed bewegelijk lichaam, terwijl aan het aanschouwelijk onderwijs bijzondere aandacht wordt geschonken.

Tijdens zijne bezoeken had de verslaggever herhaaldelijk gelegenheid de zanglessen der leerlingen bij te wonen en hij twijfelt er niet aan, of allen, die de liederen in het Mandarijn Chineesch hadden kunnen hooren, zouden onmiddellijk tot de overtuiging zijn gekomen, dat het zonde en jammer zou zijn, als deze nuttige onderwijsinstelling, wegens gebrek aan belangstelling, zou moeten verdwijnen.

Men moet die leerlingen eens hooren praten en discussie voeren in het Mandarijn Chineesch, zegt de schrijver.

Allen, die daartoe de gelegenheid zouden hebben, zouden zonder twijfel terstond tot de conclusie komen, dat deze onderwijsinstelling moet blijven bestaan op den tegenwoordigen voet.

Aan personen, die zeggen, dat als zij de honderduizend in de loterij trekken, zij wel daarvan de helft aan de school zouden afstaan, heeft de zaak niets.

Dat zijn maar praatjes om er zich af te maken. Men moet thans aan het werk en tot resultaten komen en het is om die reden dat iedere Chinese, die iets voor de ontwikkeling van den Chineeschen stam voelt, door het verleenen van geldelijken steun het beheer der school te vreden moet stellen.

Men kan dat doen, door, bij wijze van gave, plaatsen te nemen voor de bioscoopvoorstelling, welke op 23 Juni 1922 in het gebouw „De Eendracht” zou worden gegeven en waarvan de geheele opbrengst zou dienen voor de instandhouding van de Yok Tjoe Hak Tong school te Menado.

DE BAS & Co., Bankiers
HEERENGRACHT 17 - 'S-GRAVENHAGE
BELASTEN ZICH MET ALLE BANKZAKEN

:-: Safe-Inrichting. :-:

Koninklijke West-Indische Maildienst Amsterdam

Passagiersdienst

naar en van SURINAME en CURAÇAO, Br. Guiana, Trinidad, Venezuela, Columbië, Centraal Amerika, Haiti.

LITERATUUR-OVERZICHT.

Onderwijs voor de Inlandsche bevolking.

In de door de Commissie voor de Volkslectuur uitgegeven serie Handleidingen ten dienste van de Inlandsche bestuursambtenaren op Java en Madoera, is verschenen een boekje handelend over het onderwijs voor de Inlandsche bevolking. Hoewel het werkje in de eerste plaats bestemd is voor Inlandsche ambtenaren en daarom de Hollandsche tekst blad voor blad gevolgd wordt door de Maleische vertaling, kan het stellig ook van groot nut zijn voor anderen, die in het onderwerp belangstellen. De voornaamste bepalingen omtrent het onderwijs, in allerlei boeken verspreid en daarom lastig te raadplegen, zijn hier zóó bijeengebracht en medegedeeld, dat zoowel de wijzigingen en aanvullingen als de beteekenis van elk dier voorschriften gemakkelijk te overzien en te bevatten zijn.

Mohammedaansche vrome stichtingen.

Den 15 dezer promoveerde tot doctor in de rechtsgeleerdheid aan de Leidsche Universiteit de hr. Koesoemah Atmadja op een proefschrift, getiteld „De Mohammedaansche vrome stichtingen in Indië.”

Mr. K. A. geeft eerst eene beschrijving van den oorsprong en het karakter der vrome stichtingen — met welken naam men goederen aanduidt, die door den rechthebbende voorged worden afgezonderd met een vroom, of in elk geval nuttig en goetgeoorloofd doel —, om vervolgens een hoofdstuk te wijden aan „hoe en waar ze in Indië voorkomen.”

De volgende hoofdst. bevatten dan: Indische voorschriften en rechtspraak over vrome stichtingen, Instellingen die aan deze stichtingen doen denken (vrije desa's op Java, moskee-kassen), Mohammedaansche tegenover Europeesche stichtingen. Ten slotte eenige op het onderwerp betrekking hebbende bijlagen en een register.

Simeloengoen.

Voor gezamenlijke rekening van het Bataksch- en het Oostkust van Sumatra-Instituut is uitgegeven (bij L. H. Becherer te Leiden) het navolgend boekwerk:

Simeloengoen. Het land der Timoer-Bataks in zijn vroegere isolatie en zijn ontwikkeling tot een deel van het cultuurgebied van de Oostkust van Sumatra.

De schrijver, Assistent-Resident J. Tideman, die gedurende zes jaar het bestuur heeft gevoerd over dat gedeelte van Noord-Sumatra, heeft de in dien tijd door hem verzamelde gegevens in dit interessante geschrift vastgelegd. Achtereenvolgens behandelt hij de geographie, de geschiedenis en het volk, geeft bijzonderheden over het bestuur, de rechtspraak, de financiën, irrigatie, zending, geneeskundigen dienst, armenzorg, boschwezen, handel en cultuur.

Indien de gelegenheid zich voordoet, hopen we op den inhoud van deze mooi geïllustreerde en van een kaart voorzien monographie terug te komen, thans wordt met eene eenvoudige aankondiging volstaan.

De Wajang.

Bij W. Goldmann te Leipzig is verschenen: Javanische Schattenspiele. 24 Abbildungen nach Figuren des javanischen Wajangspieles mit einleitendem Text, von Dr. O. Höver.

De weinige blz. tekst bevatten niets nieuws voor hem, die wel eens iets van den wajang heeft gezien of er over gelezen heeft; de platen — op één uitzondering na in zwartdruk uitgevoerd — zijn niet van onderschriften voorzien, zoodat we kennismaking met dit werkje niet kunnen aanbevelen in ons blad.

Verslag omtrent handel, nijverheid en landbouw.

Als uitgave van het Departement van Landbouw te Buitenzorg is bij den Archipel-Drukkerij aldaar verschenen het Verslag omtrent handel, nijverheid en landbouw in Ned-Indië gedurende 1921.

Zoals te begrijpen is, is het voorafgaand Algemeen Overzicht niet zeer optimistisch gesteld: De crisis, die in 1920 inzette, werd eerst in het afgelopen jaar terdege gevoeld. De algemeene depressie drukte haren stempel in het bijzonder op den uitvoer van Ned-Indische produkten. Ook voor den invoerhandel was 1921 een rampzalig jaar. De scheepvaart ondervond den terugslag van den slechten toestand in den handel. De Ned-Indische nijverheid had met groote moeilijkheden te kampen. Ook voor de banken is het afgelopen jaar niet zoo gunstig geweest. — Aldus de (in telegramstijl weergegeven) klaagzang.

De oliëpalmen ter Oostkust van Sumatra.

Van de hand van Dr. E. Fickendey (verbonden aan de Rubber Cultuur Maatschappij „Amsterdam”) is verschenen: Die Olpalme an der Ostküste von Sumatra (Berlin, Kolonial Wirtschaftliches Komitee); een geïllustreerd boekje, dat zeer waardeerend werd besproken door Dr. Jhr. F. C. van Heurn in het 8 Dec.-Nr. van de Indische Mercur.

Kon. Magn. en Meteorol. Observatorium te Batavia.
Op ongeregelde tijdstippen geeft deze instelling Verhan-

**Commanditaire Bank- en Handelsvereniging
VISSER & Co.,**
's-GRAVENHAGE - Thomsonlaan 31.
Tel.-adres: COBAVICO. Tel. Nos. M. 3930 en M. 3931.
Postcheque- en Gironummer 47262.
Verricht alle Bankzaken.
ADMINISTRATIE VAN VERMOGENS
HYPOTHEKEN ASSURANTIËN SPAARKASSEN

C. P. A. NICOLAI
 DUNKLERSTRAAT 33 - TELEF. H. 7057
 hoek Valeriusstraat. 177
Specialiteit in Heeren-Modeartikelen
 Raimke keuze. Nieuwste Modellen.

elingen uit; onlangs de Nrs. 9 en 10, met den volgenden inhoud: Inland and submarine epicentra of Sumatra and Java earthquakes, by Dr. S. W. Visser; en: On cloud-formation. Nuclei of condensation, haziness, dimensions of cloud-particles, by Dr. C. Braak.

Waterschappen in de Vorstenlanden.

De waterschappen in de Vorstenlanden. Voordracht gehouden door Ir. Ch. E. J. Meyll te Djokjakarta in een vergadering der Vereeniging van Waterstaatsingenieurs. a. De verhouding in de Vorstenlanden vóór de huidige reorganisatie. b. De reorganisatie in de Vorstenlanden. In grove trekken wordt beschreven de invloed, die tot voor kort de Vorstenlandsche Landhuur heeft gehad op het z.g. desa-land en op het bevoeiingswezen en hoe daarop ontstaan zijn de nieuwe inlandische gemeenten en de publiekrechtelijke waterschappen.

Deze hoogstbelangrijke verhandeling, vergezeld van 12 reproducties van foto's van eenige typen der in het waterschap „Opak” gelegen dammen, is opgenomen in het Sept.-nr. van de Waterstaatsingenieur.

De Indische Mercur.

Inhoud van No. 50. In Memoriam Dr. Th. Wurth, door Dr. W. Roepke (Korte levensbeschrijving, waarbij vooral het licht valt op de verdiensten van Dr. W. als leider van het „Frisatation Malang”). — De rentabiliteit eener kinaonderbrenging, door J. Vorstelman. — Een verbeterde suikermeter, door Dr. H. C. Prinsen Geerligts. — De theorie van Engeland gedurende het eerste halfjaar van 1922. — De buitenlandse handel van Japan met Ned.-Indië gedurende het eerste halfjaar van 1922. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen, zoomede de overige rubrieken. — Van de afd. Handelsmuseum van het Koninklijk Instituut eene uitvoerige literatuuropgave over oliën, vetten en wassen.

Tectona. Boschbouwkundig Tijdschrift.

Nov. 22. Oorspronkelijke bijdragen: Om de eer der houtvesterijen. Naar aanleiding van F. Blok, Het djati-hout-plantbedrijf gedurende de laatste jaren, door W. Zwart. — Zoologische bijdragen, door L. Kalshoven (5. Een eigenaardige beschadiging van djati-toppen door schildluizen en „hoorruipsje”). — De verspreiding der djatibossen in Nederlandsch-Indië thans en in 1693, door E. H. B. Brascamp. — De positie en de vooruitzichten der jongere houtvesters bij de tegenwoordige organisatie van den dienst van het boschwezen, door F. Kramer. — Korte berichten: De stapelplaats-bergingen van djatihout in 1921, door B. — Literatuur, enz.

Practische wenken voor explorateurs.

Bij E. J. Brill te Leiden is het eerste stuk verschenen van een werk, getiteld: Practical hints to scientific travellers, uitgegeven door H. A. Brouwer, Professor of Geology, Delft. Dit stuk bestaat uit drie gedeelten met afzonderlijke titels, waarvan het eerste, samengesteld door Dr. Brouwer en Wing Easton, handelt over praktische raadgevingen aan explorateurs in Ned. Oost-Indië. Hierin vindt men o.a. eene opgave van wetenschappelijke instellingen in Holland en in Indië, welke inlichtingen kunnen verstrekken; mededeelingen omtrent het klimaat, uitrustingsbehoeftigheden, reizen over land en te water, bedienden-voorziening, bivakbehoefigheden, kortom alles wat voor toekomstige wetenschappelijke onderzoekers van nut kan zijn.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Afl. 37 bevat het 37e vervolg der artikelenreeks: Huisvesting in Indië. — Verder een (ook door illustrering) behoevendende beschouwing over de exploitatie van onze Indische bosschen. — In het vervolg-program der vierde wetenschappelijke samenkomst van Indische landbouwkundigen met verlof, te houden te Wageningen van 12-14 Dec., een overzicht der gehouden voordracht van Prof. J. H. Aberson: de beteekenis van het fosforzuur voor de landbouw, het voorkomen ervan in de gronden van den Oost-Indischen Archipel en de bemesting met fosfaten. — Over het karakter van de Bandoengsche Jaarbeurs artikel R. — In slotte een zeer waardeerend artikel van den hr. J. Koning, gewijd aan de nagedachtenis van Dr. Th. Wurth.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

Inhoud van No. 19. De rubberrestrictie in Malakka. — De rol van de moesang bij de verspreiding der Bessen-planten, door W. Mertens. — De kolloïden in den bodem. — De natte rijstbouw (slot), door W. D. — De dierenwereld van de planters naaste omgeving (vervolg). — Het leven der planters, door J. K. M. — Van pensioenen en nog wat (vervolg). — Het Helopeltis-vraagstuk. — Theeproductie. — De paardenfokkerij. — De Pasemah-hoogvlakte, door G. J. — Arbeidsverhoudingen (Maatstaf voor salarisverhoging). — De afschaffing van de poenale sanctie. — De vooruitzichten der Europeesche suikerindustrie.

Naar de Boven-Merauke.

No. 13 van het Indische Leven bevat het slot van Pastoor

ROTTERDAMSCH LLOYD
 Directie: WM. RUYSS & ZONEN - ROTTERDAM 21
 Geregelde MAIL- en PASSAGIERSDIENST
 van ROTTERDAM naar NEDERLANDSCH-INDIË met
 aansluiting naar alle havens in den IND.-ARCHIPEL
 LUXUEUS INGERICHTE MAILBOOTEN, alle voorzien
 van draadloze telegrafie en onderwater-kloksignaal.

COLUMBUSSTRAAT 159

TEL. M. 5307

J. Julius Oppenheim
FOTOGRAAF
 EX-OPERATEUR v.d. „SKETCH”

P. Vertenten's artikel „Naar de Boven-Merauke”. Uit ethnographisch oogpunt zijn vooral van belang de toegevoegde afbeeldingen. Men lette op de typische kleederdracht der jonge vrouwen van Jawar, welke bepaald doet denken aan die der nonnen.

Een werk over Ceram.

In de Mededeelingen van het Encyclopaedisch Bureau is verschenen een monografie over Seran, d.i. van nu af, naar in het voorbericht te lezen staat, de officieele naam van het als „Ceram” bekende eiland.

Het boek is samengesteld naar de door den heer F. J. P. Sachse, destijds als kapitein van den generalen staf, belast met de verkenning van dat eiland, opgemaakte memorieën en naar diens werk „Seran en zijne bewoners.”

Het boekwerk is 200 bladzijden groot en bevat bovendien een groot aantal bijlagen, waaronder 126 foto's, kaarten, enz.

De Banier.

No. 45 bevat o.a.: Nias voorheen en thans (resultaten der Zending. — Opening van de Koningin Emmaschool te Solo. — De eindconclusies der Alcoholbestrijdingscommissie (slot). — De C. E. P. en de nationale stroomingen (slot).

De Handelingen van het Internationaal Geneeskundig Congres te Batavia. 1)

Dezen zomer hebben wij, bij de verschijning van het eerste deel der bovengenoemde Handelingen, hulde gebracht aan de voortvarende redactie. Thans herhalen wij onze lofspraak, nu ook het tweede en laatste deel in ons bezit is gekomen. Dit deel bevat de mededeelingen gedaan in de veeartsenijkundige afdeling, in de physiologische en klinische afdeling en in de gemeenschappelijke zitting; voorts het verhandelde in de „business meeting” en een beschrijving der tentoonstelling, die in verband met het congres is gehouden. De verzorging van dit tweede deel, een boekwerk met fraaie photographieën en tabellen van bijna 400 bladzijden, laat wederom niets te wenschen over. Op den inhoud van enkele stukken, die ook den niet-geneeskundigen lezer belang kunnen inboezemen, komen wij nog terug. (N. R. Ct.)

Indonesisch waterrecht.

Aldus de titel van een proefschrift, waarop de hr. W. G. Joustra den 12en dezer is gepromoveerd tot doctor in de rechtsgeleerdheid aan de Rijksuniversiteit te Leiden.

De schr. opmerkend dat tot nu toe aan de rechten op het water door de Inlandsche bevolking weinig aandacht is besteed, heeft de door den druk bereikbare gegevens bijeen gebracht en zodoende een beeld gegeven van het Indonesische waterrecht in zijn geheel. Hij hoopt daarmee anderen aan te sporen tot nader onderzoek.

Publicaties Ned.-Indisch Landbouw-Syndicaat.

Uit den inhoud van jaarg. 1922, afl. 28. Java-thee in Scandinavië, door F. H. de Koek van Leeuwen. — Kapok, door G. F. J. Bley. — Veeveelt en aanplant van voedergewassen als nevenbedrijf voor bergcultures, door Dr. W. C. A. Doeve. — Causerie over koffiebessenboek, door Dr. Th. Wurth.

Afl. 30. Over de physiologische beteekenis van caoutchouc, voorkomende in de melksapvaten van Hevea, door Dr. W. Bobiloeff.

Indisch Militair Tijdschrift.

Hoofdzakelijke inhoud van de Nov.-afl. Onderstellingen voor oefeningen, door H. L. la Lau. — Ons militaire schoonsel en iets over de kleeding, door A. M. Siervelt. — Nieuwe uniformen, door J. — De groep en de groepcommandant der Infanterie, door B. — Nogmaals: „De splitsing van den Topografischen Dienst, enz.” beicht. (Eene nabetrachting), door H. J. K. Schuitemvoerder.

Dienst der zoutregie. Verslag van den zoutaanmaak op Madoera over de jaren 1920 en 1921. Uitgegeven door het Departement van Gouvernements-Bedrijven in Ned.-Indië. (Weltevreden, Landsdrukkerij).

Overzicht van de Inlandsche en Maleisch-Chineesche pers. 1922, No. 45-46. (Weltevreden, Drukkerij Volkslectuur).

In de schaduw der waringins, door L. J. M. Feber. (Amsterdam, Van Munster's Uitgevers-Maatschappij).

Het Maleisch in den dagelijkschen omgang. Een korte handleiding bevattende taalregels, eigenaardige zinswendingen en uitdrukkingen, woordenlijsten en twee aanhangsels. (Bewerkt naar den 2en druk van Het Maleisch in de kazerne), door M. C. van Rouveroy van Nieuwaal. (Zutphen, W. J. Thieme en Cie.)

1) Far Eastern Association of tropical medicine. Transactions of the fourth congress, held at Weltevreden, Batavia, 1921, Vol. II. Javasche Boekhandel en Drukkerij, Weltevreden (zonder jaartal).

Fabriek van INDISCHE UITRUSTINGEN
 Eigen Kofferfabriek
G. KERNER & Co.
 BATAVIA DEN HAAG SOERABAJA
 Stationsweg 78 - Tel. H. 1038
 Alle goederen worden onder garantie geleverd.
 Eventuele vergissingen worden aan onze filialen in Indië kosteloos hersteld.

BRANDSTOFFEN - GROOTHANDEL

W. J. WUBBEN

DEN HAAG

ROCKSTRAAT 179, TEL. M. 2518.

SPECIALITEIT:

ANTHRACIET

GIET- EN BRECHCOKES

Leden der

Ver. „Oost en West” 5%o reductie

**BIJ IEDEREN BOEKHANDELAAR
 TE BESTELLEN:**

FRANÇOIS BLOM'S

MODERNE KOOKKUNST

VERZAMELING

van

uitgezochte en beproefde Recepten, Opmerkingen over het toedienen der spijzen en wijnen, over het samenstellen van Menu's, opmerkingen over gereedschap, voorraad, enz., benevens ruim 100 afbeeldingen van opgemaakte schotels en een alfab. register

Gebonden in Linnen Drukkerij ten Hagen
 Stempelband NOBELSTR. 20 DEN HAAG
 f 5,50 Tel. H. 474 Postgiro 17260

WANNEER GIJ

Dames- of Heeren-Kleding wilt laten Oppersen, Repareeren, Keeren, Moderniseeren, Vermaken, opnieuw Voeren, onzichtbaar Stoppen, kortom wat gij maar wilt, ga dan naar 178

Kleermakerij „UNICUM”

Anna Paulownastraat 30a, Tel. M. 947
 DEN HAAG

De prijs wordt steeds VOORUIT bepaald.

ADI- POESTAKA

Boekhandel en Uitgevers-Mij.
L. v. Meerderv. 332 - Den Haag
Tel. M. 5611.

Hoofddepôt van de uitgaven van het
„Java-Instituut” en van „De Commissie voor
de Volkslectuur” te Weltevreden.

Levering van alle Boeken op elk gebied, ook
Buitenlandsche Uitgaven.

Speciaal zijn we goed gesorteerd in
Oostersche Werken.

Bij alle Boekhandelaren en bij de Uitgeefster.

Tempel en Paleis in Hindoestan

door MAURITS WAGENVOORT.

Met 25 Illustraties.

Prijs: f 3.20.

Dit werkje bevat o.a. reproducties van Etsen van
Nieuwenkamp en geeft den lezer een denkbeeld van
de grootsche bouwkunst van Hindoes, Dravidiërs en
Mohammedanen in Voor-Indië.

VERSCHENEN:

De Javaansche Danskunst

door TH. B. VAN LELYVELD.

Met 38 Illustraties.

Prijs: f 3.20.

De schrijver, die op Java in kringen van Inlandsche
grooten heeft verkeer, is de eerste, die ons op syste-
matische wijze in het wezen der Javaansche danskunst
inleidt.

Het werk wordt o.a. verlucht door opnamen van
Mevrouw Linda Bandara aan de dans- en muziekschool
te Jogjakarta, genaamd: „Krido-Bekso-Wiromo”, waar-
door de lezer o.a. op aanschouwelijke wijze kennis
maakt met de elementaire bewegingen van den Javaan-
schen dans.

PAS VERSCHENEN DE 2E DRUK van

De Geur van Moeders Haarwring

door NOTO SOEROTO.

Prijs f 3.75.

Uit de Persbeoordeelingen:

„ Hier ligt een bundel Nederlandsche verzen
van een Javaanschen dichter voor ons, wiens poëzie
ons *dwingt* ze met die van onze grootste poëten te
vergelijken. Dat is iets, wat mij boeit en onweerstaan-
baar tot mediteeren brengt. Een boek van groot gevoel
en hooge beschaving. Een dichter, die niet van de
dingen, maar van hun innerlijke wezen zingt”.

IOHAN KONING in „Weekblad voor Indië”.

„ Hoe devoot en hoe vol blijde ontroering
zijn de gedichten, waarin Noto Soeroto zijn moeder
bezingt, een hulde, sterker en dieper dan het liefde-
lied van den minnaar, omdat ze zuiverder is en niet
eischt of afsmeekt, maar slechts dankt en bidt en
vereert De schoonheid van zijn vaderland en
de monumenten van de beschaving van zijn heet-
geleefd volk brengen den dichter tot geestdrift en het
lied rijst uit zijn ziel”

PETER V. ARKEL in „Nieuws van den Dag
van Ned.-Indië”.

FIRMA P. C. & A. PICO & ZONEN
Brandtstraat 2-6 Telefoon M. 1478
1e Van den Boschstraat Telefoon B. 178
DEN HAAG.

Rund-, Kalfs-, Varkens- en Lamsslagerij, annex
Fijne Worst- en Vleeschwarenfabriek.
(1882-1922).

Verzameling van kennisgevingen aan de ambtenaren der
in- en uitvoerrechten en accijnzen over het jaar 1921. (Wel-
tevreden, G. Kolff en Co.).

Mr. Treub's belasting-nota, door Mr. Dr. A. van Gijn
(vervolg). (De Indische Post, 11 Nov. '22). — De vrouw in
de tropen, door D. N. (Idem). — Batavia's kerckhoff, door
O. Tahoe (Idem).

Over den economischen toestand van Indië, door L. J. M.
Feber. (Kerstnummer van de Prins).

Suriname.

Zooals het Voorloopig Verslag van de Tweede
Kamer betreffende de Surinaamsche begroting
voor 1923 deed verwachten, is de Memorie van
Antwoord een uitvoerig stuk geworden — 12 ko-
lommen druks — vol verwijzingen naar in vorige
jaren gewisselde stukken. Het op den voet volgen
van de Memorie is in ons blad niet wel mogelijk.
Wij moeten ons tot eenige grepen bepalen.

De noodzakelijkheid tot bezuiniging is schering
en inslag in de geheele Memorie. In de tijdsomstan-
digheden die wij doormaken kon dat ook niet an-
ders. Alleen hadden wij gaarne een uitzondering
gemaakt gezien voor zooveel betreft de maatregelen
door de Rockefeller Foundation noodig geacht
om haar pogingen vruchtdragend te maken.

Regeringsbeleid; toekomst der kolonie. De mi-
nister deed reeds het vorige jaar uitkomen, dat of-
schon hij zich niet met de verwachting vleit, dat
het tijdperk van jaarlijksche bijdragen uit de Moeder-
landsche schatkist aan de koloniale geldmidde-
len erlang zou kunnen worden afgesloten, intege-
deel de mogelijkheid moet worden voorzien, dat de
naaste toekomst veeleer nog verzwaring van die
lasten zal brengen, dit zijns inziens niet insloot, dat
voor Suriname de gedachte aan betere dagen ter-
zijde gesteld zou moeten worden.

De algemeene ontwrichting van de wereldver-
houdingen, waarvan de terugslag op nagenoeg elk
onderdeel van economische werkzaamheid in de
kolonie wordt gevoeld, heeft ook de financiële
voorzichten van Suriname vertroebeld. Gegevens
voor beschouwingen van concreten aard, waaruit
zou kunnen blijken welke toekomst Suriname tege-
moet gaat, ontbreken dientengevolge ten eenen-
male.

Suriname is bovendien een kolonie, welker alge-
meene economische en financiële toestand — even-
als in verscheidene andere tropische exportlanden
— in overwegende mate afhankelijk is van de
marktprijzen van enkele weinige stapelproducten.

Exploitatie van de hulpbronnen der kolonie van
overheidswege zou de minister in het algemeen niet
kunnen voorstaan. De bemoeienis van het koloni-
aal bestuur ten deze dient in hoofdzaak te zijn
voorbereidend, voorlichtend en steunend. Ofschoon
inzonderheid getracht dient te worden de belang-
stelling van het Nederlandsch kapitaal te wekken,
zal deelneming van vreemd kapitaal aan de ont-
sluiting van de koloniale hulpbronnen bij den mi-
nister niet op tegenstand stuiten, integendeel even-
eens op prijs worden gesteld.

In absoluten zin mag van schrielheid tegenover
Suriname niet worden gesproken; alléén al het be-
loop van de geraamde rijksbijdrage aan de geld-
middelen van deze weinig meer dan honderddui-
zend zielen tellende koloniale gemeenschap toont
dit ten duidelijkste aan.

De voorloopig vastgestelde begroting voor 1923
heeft geen andere verminderingen ondergaan dan
noodzakelijk waren om het voor 1923 gevraagde sub-
sidiecijfer niet hooger te doen zijn dan dat van de
voor 1922 beschikbaar gestelde rijksbijdrage. Deze
gedragslijn vergeleken met die, welke ten aanzien
van de verschillende hoofdstukken van de Staats-
begroting voor 1923 is toegepast, geeft van een te
ver doorgevoerde zuinigheid geenszins blijk.

Overigens merkt de minister op, dat de niet in
het wetsontwerp overgenomen posten in het alge-
meen gesproken nieuwe voorzieningen en terug-
brenging tot geringeren omvang van aangevraagde
credietverruiming betreffen, ten aanzien waar-

Heeren Modeartikelen en Hoedenmagazijn
„The Prince of Wales”
THERESIASTRAAT, 73.
Telef. B. 1350. *Elkan Fresco*
DEN HAAG

van onder betere omstandigheden het standpunt
van den minister anders zou zijn geweest.

De minister is eveneens van oordeel, dat het
economisch leven van Suriname ernstige verzor-
ging behoeft, maar hij voegt hieraan toe, dat die
ontwikkeling niet in de eerste plaats van den
financiëlen steun van de overheid moet worden
verwacht. Voorts dat inzonderheid thans, nu de
middelen van het rijk in zorgwekkenden toestand
verkeeren, beperking van wenschen tot het uiterste
ook voor de kolonie een eerste plicht is.

Grensregeling. Inzake de grenzen van Suriname
blijft de regering streven naar definitieve oplos-
singen ten aanzien van nog overgebleven vraagpun-
ten. De Minister is van meening dat, daargelaten
of overlegging aan de Kamer van de aangaande
deze aangetegenheid gevoerde ambtelijke briefwis-
seling te eeniger tijd zou kunnen plaats vinden, in
elk geval het tijdstip daarvoor thans nog niet
daar is.

[Dit zeer diplomatieke antwoord, dat men eerder
van een ouderwetschen Minister van Buitenland-
sche Zaken dan van een Minister van Koloniën zou
verwacht hebben, is vol voetangels en klemmen en
zou aanleiding kunnen geven tot tal van vragen.
Het is te hopen, dat er onder de 100 leden van de
Tweede Kamer eenigen zullen zijn, die inzien dat
zij met dit geheimzinnige antwoord geen genoeg
mogen nemen. De Kamer zou de risée van het
volk worden, zoo zij zich op deze wijze door den
Minister aan het lijntje liet houden].

Hygienische en sanitaire toestand. Ook bij het
streven om verbetering te brengen in hygienische
en sanitaire toestanden moet met den nood van de
schatkist, die de verwezenlijking van breed opge-
zette kostbare plannen uitsluit, rekening worden
gehouden.

De minister is van oordeel, dat de gedragslijn,
welke derhalve thans ter bevordering van het on-
derwerpelijk doel zal dienen te worden gevolgd,
veeleer behoort gericht te zijn op het kweken van
daadwerkelijke belangstelling bij het thans nog
allerminst tot sanitaire of hygiënische voorzorgen
geneigd gros van de bevolking en niet in de eerste
plaats op kostbare organisatie van overheidswege,
met alle kansen op mislukking.

De vermelding van misstanden, als slechte wo-
ningtoestanden, gebrekkig onderhoud van woon-
erven, gemis aan een bevredigende rioleering, on-
voldoende verzorging van wegen en paden en derg-
elijke, geeft den minister opnieuw aanleiding tot
de reeds meer geuite opmerking, dat met dergelijke
klachten een van de meest bedenkelijke zijden
wordt blootgelegd van het stelsel van bestuur der
kolonie, het ontbreken, tot dusver, van lokale ge-
meenschappen, welker organen zich tot taak stel-
len met behulp van plaatselijke middelen, die huis-
houdelijke belangen beter dan thans te behartigen.

Lieten de tijdsomstandigheden het toe, dan zou
de minister gaarne bereid bevonden worden om
steun te verlenen aan plannen, die verbetering van
drinkwatervoorziening en dergelijke doeleinden
beoogen.

„De West” van 10 November schrijft: „De heer
N. Wing Easton, die hier eenige maanden geleden
uit Nederland arriveerde voor een onderzoek naar
de aanwezigheid van petroleum, is Zondag j.l. te-
ruggekeerd naar Nederland. Hij heeft enige plant-
sen bezocht in Saramacca en Coppename. Het re-
sultaat van zijn onderzoek wordt geheim gehou-
den.”

Naar „Suriname” van 14 November verneemt,
zijn binnenkort in Suriname te verwachten de heer-
ren Molenkamp en Roosema, om voor het Gouver-
nement een draadloze telegraafdienst in te richt-
ten. Vermoedelijk zullen de particuliere inrichtin-
gen of installaties (Cultuurtuin, Moengo, Tiffany)
worden overgenomen.

De heeren bevinden zich op de Nederlandsche
Antillen voor hetzelfde doel.

WISBRUN & LIFFMANN
Veenestraat 35-37 - Tel. 2593 - Den Haag

DAMES MODEARTIKELN.
ZIJDEN STOFFEN, FLUWEELEN, KANTSTOFFEN.
ALLE SOORTEN GARNEERINGEN, ENZ.

BALARTIKELN.

Algem. Exporthuis B. J. RUBENS & Co
AMSTERDAM 59 de Lairessestraat
PARIS 33 Rue de Lubeck

UITGEVERS van het
Maleisch Exporthandelsblad „BINTANG PERNIAGAAN” en
van „DE DAMESKRONIEK VOOR NEDERL.-INDIË.”

Vraagt GRATIS toezending

Stoomvaart-Maatschappij „NEDERLAND”
AMSTERDAM.

Passagiers- en Vrachtdienst

van Amsterdam via Southampton, Genua, Port-Said naar
SABANG, BELAWAN-DELI, SINGAPORE, BATAVIA,
SEMARANG en SOERABAJA, vice versa.

het onderwerp: waarom moet Suriname bij Nederland blijven?

De lichtbeelden waren niet van de beste. Wij geven den Bond in overweging voor haar volgende lichtbeeldenavonden aan te kloppen bij het Koloniaal Instituut, dat zoo juist een catalogus heeft uitgegeven van zijn lichtbeeldenverzameling (lantaarnplaten) groep VI, West-Indië.

Den 1en December was door den Bond ook te Utrecht een lichtbeeldenavond over Suriname gehouden.

De heer Henri Polak schrijft in het orgaan van den Algemeenen Nederlandschen Diamantbewerkerbond over het bericht, dat in onze West diamanten zijn gevonden:

„Het was mij niet onbekend, dat er in de Nederlandsche kolonie Suriname diamanthoudende gronden zijn. Ik heb zelfs diamanten, daar gevonden, gezien. Het waren slechts enkele stuks en zeer klein, doch zij leverden niettemin het bewijs, dat daar diamant in den bodem zit. Er was trouwens niet opzettelijk naar gezocht. Zij werden gevonden bij het zoeken naar andere delfstoffen.

„Ej het bezichtigen der steentjes heb ik het niet gelaten. Ik heb een poging gedaan, om een systematisch onderzoek te doen instellen, doch ik slaagde er niet in eenig resultaat te bereiken.

Het is begrijpelijk, dat in deze moeilijke tijden zelfs ondernemende menschen er niet toe overgaan geld te steken in een onderneming, die wellicht niets van beteekenis oplevert. Het benodigde kapitaal is weliswaar niet buitensporig groot (want door zeer bijzondere omstandigheden kan het onderzoek onder zeer gunstige en voordeelige voorwaarden plaats hebben), doch het is altijd groot genoeg, om onder de tegenwoordige omstandigheden de menschen huiverig te maken.

Het is jammer. Want wie weet of ook hier niet buitenlanders met den eventueelen buit zullen gaan strijken. Het bericht uit de „Argosy” (waaraan het bericht is ontleend) wijst reeds in deze richting.

Men zal zich voorts herinneren, dat reeds eenigen tijd geleden melding gemaakt werd van een bezoek, aan de kolonie gebracht door een Poolsch-Antwerpschen diamanthandelaar en een Amerikaansch ingenieur, hetgeen een Surinaamsch blad aanleiding gaf, er bij het gouvernement op aan te dringen, nu toch maar spoedig concessies uit te geven. De kapers kunnen dus spoedig genoeg op de kust verschijnen. Het zou ernstig te betreuren zijn, indien er op den duur diamant in aannemelijke hoeveelheden in onze West gevonden zou worden en vreemdelingen er beslag op gelegd zouden hebben.

Misschien zijn er menschen in ons land die aandacht en eenig geld aan de zaak willen wijden.

Indien er zullen zijn, aldus besluit de heer Polak, dan zal het mij aangenaam zijn, van hen te mogen hooren.”

En in een later nummer van hetzelfde weekblad: „Er is diamant in Suriname. Dit staat vast. Ik heb er gezien, die daar gevonden werden en er wordt nu weer een nieuwe vondst gemeld. In Britsch-Guyana worden de diamanten zelf in en bij de rivieren gevonden. De rivieren in Suriname ontspringen in hetzelfde gebergte als die, welke door Britsch gebied stroomden.

Het is te hopen, dat er alsnog belangstelling voor kome. Geschiedt dit niet, dan — ik voel het aankomen — zullen Amerikanen en Antwerpsche Polen wel met den buit strijken gaan.

Na het verschijnen van mijn artikel hebben zich eenige diamant-kooplieden bij mij vervoegd om inlichtingen. Ik heb geweigerd deze te geven, daar ik geen reden zie om mijn tijd op te houden met het bevredigen van nieuwsgierigheid.

Indien een of meer menschen, in of buiten het diamantvak, bij mij komen, die mij kunnen aantoonen, dat zij de bedoeling hebben de onderneming aan te vatten en tevens dat zij beschikken over het benodigde kapitaal, dan ben ik tot volledige medewerking bereid.

Toen ik voor eenigen tijd pogingen deed om eene

Lunchroom - Thee-Concert
„DE OUDE VETTE HEN”
DEN HAAG bij het Stadhuis

G. J. R. VAN DER GAAG & ZON
GROENMARKT 27
TELEPHOON N°. 2512

DRUGERIJEN :: CHEMICALIËN
DEPOT DER MEEST BEKENDE BINNEN- EN BUITENLANDSCHE SPÉCIALITÉS

Volgens „De West” van 7 November bedroeg de uitvoer van diamant uit Britsch-Guyana verleden jaar tot 15 October 73.000 karaat, ter waarde van ongeveer een miljoen dollars, en dit jaar over hetzelfde tijdvak 109.000 karaat, ter waarde van 2.4 miljoen dollars.

Naar „Het Vaderland” van 14 December vernemen, heeft het Surinaamsche feestcomité voor de viering van de 25-jarige regering onzer Koningin aan den beeldhouwer A. G. van Lom, alhier, de vervaardiging van een gedenkteeken opgedragen, dat op een der pleinen van Paramaribo zal worden geplaatst. Het beeld, dat onze Koningin in kroningsornaat zal voorstellen, krijgt een hoogte van 3 M. Het beeld wordt van zandsteen. Zooals men weet, is de heer van Lom onder meer de vervaardiger van het Frans Naerebout-monument te Vlissingen en van het onlangs te den Helder ontlaste monument voor de slachtoffers der Marine en van de gedenkteeken op de graven der gevallen marinemannen en loodsen te Helder en Vlissingen.

De beeldhouwer is reeds met allen spoed aan de vereerende opdracht begonnen. Hij hoopt einde Juli met den arbeid gereed te zijn.

De heer A. S. J. Fernandes bespreekt in „Het Vaderland” van 14 December het voorstel van de Surinamecommissie-Bos tot wijziging van de bestuursregeling van Suriname. Ook wij zijn van meening, dat bedoeld voorstel in geen enkel opzicht aanbeveling verdient.

Men schrijft aan „De Nieuwe Courant” van 13 December, dat de zending der Broedergemeente van de Herrnhutters in Suriname in grooten nood verkeert. Er is en er wordt daar belangrijk werk verricht. De Broedergemeente telt thans in Suriname 29.233 zielen, verdeeld over verschillende plaatselijke gemeenten, uit welke reeds 8 geordende predikanten zijn voortgekomen (menigeen herinnert zich br. Blijd), terwijl 380 inlandsche hulpkrachten medewerkers en tientallen scholen door duizenden kinderen bezocht worden. Op maat-schappelijk gebied heeft zij groote dingen gedaan in de verpleging van melaatschen, de verzorging van weezen en verwaarloosden, de opleiding van de jeugd tot allerlei ambachten. De Broedergemeente heeft in den loop van bijna twee eeuwen miljoenen voor Suriname geofferd. Thans kan zij niet meer.

De bekende Firma Kersten en Co. ondersteunt het zendingswerk krachtig, maar ook met dezen belangrijke steun is het niet meer voor haar vol te houden. Nederland heeft het werk in haar kolonie Suriname altijd aan de Duitse Broedergemeente overgelaten en daartoe slechts een jaarlijksche bijdrage gegeven van enkele duizenden guldens aan het Zeister Hulpgenootschap. De noodlottige tusschenkomst, waarin ons schoolwerk verkeert, maakt dat wij ons in stijgende mate uitgaven moe-rechts en links eenigszins het hoofd te kunnen bieden.

De nieuwe tijd vereischt nieuw werk, om het oude op peil te kunnen houden. In Suriname is een inspanning om de geestelijke en sociale belangen der gemeentelieden te bevorderen. Het stelde aan het provinciaal bestuur bij het 200-jarig feest f 6000 men voor ons Suriname. De Broedergemeente in Duitschland ziet naar Nederland. Zal Nederland helpen?

De Bond van Surinamers in Nederland heeft in de Oranje-Sociëteit in Den Haag een lichtbeeldenavond over Suriname gegeven, voorafgegaan door een lezing van den heer A. S. J. Fernandes, over

Instituut „VAN WIJNGAARDEN”
Neutrale School voor M.U.L.O. Jongens en Meisjes.
2de Schuiftstraat 332 (Duinoord), Den Haag. 188

Afd. A (6 leerjaren) opleid. H.B.S., Lyceum en Gymnasium
Afd. B (3 leerjaren voor leerlingen boven 12 jaar). Opleiding voor verschillende examens. 188

Schoolgeld f 60.— tot f 100.— per jaar.
Witte klassen, ruime lokalen, Centr. verwarming, Electr. verlichting.

DANS-INSTITUUT
WEIJNE
21 Jonkerfransstraat 21
49-50 Schiedsingel 49-50
ROTTERDAM

Grootste en
meest bezochte
1ste Klas Inrichting

BESCHIKBAAR.

ARBEIDSBEURS VOOR
DEN OUD-IND. MILITAIR
Gevestigd te NIJMEGEN
Oude Varkensmarkt 41-43 Telefoon 1867
Geopend van 9-12 v.m. en van 2-4 uur n.m.
Zaterdag na 12 uur gesloten.
Directeur: A. VAN BOXTEL.
Correspondentschappen in vele plaatsen.
Correspondentschap te
AMSTERDAM, J. van Loggem, Cilliersstraat 30.
DEN HAAG, G. J. L. Verhoeven, Halleyst. 63.
ROTTERDAM, J. F. FERWERDA, Calandstr. 24a.
ARNHEM, G. J. HOESINK, Emmastraat 58.

X.X. Werkgevers!
Bovengenoemde Beurs stelt zich ten doel Oud-Indische Militairen aan den arbeid te helpen. Zij is nagenoeg te allen tijde in staat om degelijke Oud-Indische Militairen beschikbaar te stellen voor verschillende betrekkingen, als bijvoorbeeld:
Boekhouder, Kantoorbediende, Concierge, Huisbewaarder, Portier, Fabrieksopzichter en -waker, Jachtopziener, Magazijnmeester, Magazijnknecht, Wissellooper, Ploegbaas, Depôthouder, Huisknecht, Hulpmonteur, Stoker Centrale Verwarming, Knecht van de Apotheek en ander personeel voor Zieken- en Weeshuizen, waaronder ook gediplomeerde Verplegers, Controleurs en Wakers voor den Nachtveiligheidsdienst, Telegrafisten en Telefonisten, Koks, enz., waaronder geschoold Personeel.
De personen zijn allen vrij van militaire plichten. Gaarne houdt zij zich aanbevolen voor Uwe aanvragen om personeel, zoowel hier te lande als in Ned. Oost- en West-Indië.

AÇOKA

Drama in vier bedrijven door G. GONGGRIJP
 Bandversiering van SOERJOWINOTO
 Prijs ingenaaid f 3.40 Gebonden f 4.90
 Verkrijgbaar bij alle Boekhandelaren
 en bij de Uitgeefster

Uit de persbeoordelingen:

„... Het Nederlandsche volk zou zichzelf te kort doen, indien het Açoka niet vasthield en het tot zijn blijvend bezit maakte als een zijner uitnemende scheppingen.”

(L. J. M. Feber in *De Maasbode*.)

„... De brandende vragen van onzen tijd hebben grooten invloed op het werk uitgeoefend, en menige gedachte uit het Açoka-drama, de hoofdlijn niet het minst, loopt parallel aan de stroomingen, die in het geestelijke leven van onze dagen aandacht eischen. Deze Açoka-figuur is een mensch. Een mensch, bewogen door machtige driften, ontroerd door diepe en smartelijke gevoelens, aangeraakt door verheven wijsheid.”

(Herman Middendorp in *De Nieuwe Gids*.)

„... Hier is al dadelijk de distinctie, die wij op het tooneel zoo ongaarne missen. Açoka, de hoofdfiguur, is een menschelijke koning — ware hij in onzen tijd geboren, men zou hem wellicht voorzitter van den Volkenbond hebben gemaakt — doch hij is geenszins een gekroond democraat of president van de republiek. Hij blijft — eere den schrijver — Majesteit, in den besten zin.”

(Top Naef in *De Amsterdamer*.)

„... De groote rijkdom van dit werk ligt in zijn idealiteit; de geestelijke ontroering is een adel er van. Als men bij dit werk vergelijkt al hetgeen gemeenlijk voor Nederlandsch tooneelwerk doorgaat, dan voelt men direct welk een hooge vlucht de heer Gonggrijp heeft genomen.”

(Johan Koning in *De Hollandsche Revue*.)

Uitgave van „Ādi Poestaka”

Boekhandel en Uitgeversmaatschappij

Laan v. Meerderv. 332 - Den Haag - Tel. M. 5611

Wanneer U

PERIODIEKEN

wilt uitgeven, wend U dan tot ons. Wij zijn daarvoor speciaal ingericht en kunnen derhalve voor

goede en tijdige aflevering

zorg dragen. Desgewenscht verzorgen wij voor U de

Administratie en Expeditie

Onze rotatiepersen staan gereed voor uw **grote op-lagen**, onze prima snelpersen voor die tijdschriften, waarbij het vooral op **kunstdruk** aankomt.

N.V. Drukkerij Ten Hagen
 Nobelstr. 20, Den Haag, Tel. H. 474 & 475

Wissel In- en Verkoop. Credietbrieven. Telegrafische Uitbetalingen.	<h3>Hollandsche Bank voor West-Indië</h3> Heerengracht 252 AMSTERDAM Telefoon N. 3290 CURAÇAO 130 Belast zich met alle Bankzaken op West-Indië, Venezuela, Columbia en Midden-Amerika.	Incasseeringen. Handelsinformaties. Rembours- en Document.-Credieten.
--	--	--

combinatie te vormen, die in Suriname op onderzoek uit zou gaan, besprak ik de zaak ook met een bekenden financier. Deze vroeg mij: „Zouden de juweliers meedoen?” Op grond van bij dezen reeds aangewende, doch mislukte pogingen moest ik op deze vraag ontkennend antwoorden. Dan, zeide de financier, als de belanghebbenden zich er buiten houden, dan is er voor anderen geen reden om er zich mede in te laten.

Waarop ik antwoordde, dat dit standpunt toch niet houdbaar was. Want als dit wel zoo ware, dan zou er op Sumatra geen tabak geplant hebben moeten worden zonder de medewerking van sigarenfabrikanten, dan zou er geen quinine geplant moeten worden zonder medewerking van apothekers, geen thee zonder medewerking van kruideniers.

Met zulke malligheden wordt men in Nederland afgescheept als men, zelfs bij groote zakenmensen, met eene belangrijke propositie komt.”

Aan de N. R. Ct. — 19 December, Ochtendbl. C — wordt uit Paramaribo gemeld, dat in het district 62 diamantjes gevonden zijn.

Curaçao.

17 Juli 1922.

De beschuldiging tegen de elf beklagden houdt in een tenlastelegging van wederspanning door meer dan twee personen met vereenigde krachten, zwaar lichamelijk letsel ten gevolge hebbende, geweldpleging met vereenigde krachten tegen personen en goederen, vrijheidsberoving en het een ander door geweld dwingen iets te doen. Kantonrechter was Mr. De la Trij Ellis, als O. M. trad op de heer De Veer Abrahamsz. Vele leden der rechterlijke macht en der balie waren aanwezig. De eisch luidde tegen de verschillende daders 10, 8, 7½, 7, 5 en 4 jaar gevangenisstraf met dwangarbeid, met aftrek der preventieve hechtenis.

De praktizijn Sutherland heeft de beklagden verdedigd. Hij wees er op, dat de daders drie maanden lang honger hadden moeten lijden, dat hunne gezinnen van honger omkwamen, dat zij de Venezolaansche werklieden hunne plaatsen hadden zien innemen, en dit alles eerst rustig over zich heen hadden laten gaan, omdat zij een vergelijk verwachtten, maar toen dit niet kwam, zich door hunne verontwaardiging en wanhoop hadden laten leiden en tot geweld waren overgegaan. Het geval van Mr. Sassen had hen tot nadenken moeten stemmen, maar zij waren dronken. De heer Sutherland betoogde ook nog, dat de straf geen vergelding moest zijn, maar tot verbetering moest leiden.

In dit pleidooi heeft ons zeer getroffen, dat daaruit afdoende blijkt, dat de raddraaiers niet buiten de staking stonden, zooals wel gezegd is.

De Begrooting.

Le Nouveau Monde van 28 Jan. 1898, dus 25 jaar geleden, bevat een brief uit Curaçao. Hoe die brief in dat Parijsche blad verzeild kwam weten wij niet. Het trof ons daarin deze klacht te lezen, dat de Staten-Generaal geen tijd hadden voor Curaçao. Die klacht is sedert vijf en twintig jaar herhaald, maar heeft niet veel verbeterd. Verleden jaar was het bij de begrooting al heel erg. Men heeft ons verteld dat leden, die het woord hadden willen voeren, zich den mond hebben laten snoeren door den vader van den wensch om in eenen bepaalden nacht met de West-Indische begrootingen gereed te komen. En toen heeft de Tweede Kamer gezwegen, waar zoo groote belangen op het spel stonden en het Voorloopig Verslag zoo anders deed verwachten.

Ook nu zullen wij ons dus niet van de wijs mogen laten brengen door de schriftelijke gedachtenwisseling, die wel iets beloofde. De *Memorie van Antwoord* is met voor een ministerieel departement ongekende snelheid gevolgd en, naar verluidt, zal nog vóór Kerstmis ook de Curaçaosche begrooting onder den hamer komen. Men moet geen Kamer-

lid zijn, die dat te kunnen waardeeren. En vergissen wij ons niet, dan is een van de belangrijkste punten van het debat uitgesloten; wij bedoelen de gebeurtenissen van 17 Juli l.l. De heer Ter Hall is ongetwijfeld het meest geduldige Kamerlid. Nadat zijne vragen over de officieren van het garnizoen (eigenlijk niet) beantwoord waren, heeft hij ruim drie maanden nu reeds gewacht op antwoord op zijne vragen over het stakingsoproer. De inlichtingen van den Gouverneur zijn nu binnengekomen; onbegrijpelijk, dat die er, half Augustus nog niet waren en de Minister had dus eene mooie gelegenheid om die inlichtingen mee te deelen in zijn *Memorie van Antwoord*, waar in het V. V. die toch ook gevraagd waren, maar nu krijgen wij te lezen, dat de Minister de vragen van den heer Ter Hall „eerlang” beantwoorden zal. Het zal ons niet verwonderen, als dit juist na de begrooting gebeurt.

Om nu op de M. v. A. te komen, wij kunnen die ook op andere punten dan het bovengenoemde moeilijk anders dan teleurstellend noemen. Meer dan één belangrijke kwestie, die diepgaand onderzoek zou vereischen, wordt in tien of minder regels eenvoudig weggeredeneerd. Zoo die van het garnizoen. Opheffing daarvan zou niet in het belang zijn van rijk en kolonie. Waarom niet? De redenen daarvoor schijnen te liggen in „door verschillende Gouverneurs uitgebrachte adviezen.” Mag de Tweede Kamer die niet kennen? Een voor het optreden onder alle omstandigheden berekende politiemacht zou meer kosten dan het tegenwoordige garnizoen, zegt de Minister. Was hier geen aanleiding om eens over eene „gewapende politie” als oplossing te spreken?

De Minister kan niet ingaan op de beginselkwestie over de bezoldiging der voorgangers van de verschillende gemeenten van gouvernementswege; de kolonie heeft „vele jaren her” daaromtrent toezeggingen gedaan. Voor beoordeeling van die bezoldigingen kan het aantal kerkgebouwen bezwaarlijk als maatstaf worden genomen. Aldus de Minister. Wat dan wel?

De *Estelle* is aangekocht, hoewel te voorzien was, dat die schoener na betrekkelijk korten tijd niet veel meer waard zou zijn, omdat de huur zeer hoog was.

Het toppunt is, dat de Minister geen onderzoek kan instellen naar het bestaan van feiten, waaruit antagonisme tusschen officieren en burgerij op Curaçao zou blijken, omdat het V. V. gevraagd heeft onderzoek naar het bestaan van de in het antwoord aan den heer Ter Hall „genoemde” feiten, en daar geen feiten zijn genoemd. De gedachte, dat bedoeld zal zijn hetgeen wij hierboven formulerden lag toch voor de hand.

Na onze berichten van 30 November en 14 Dec. over de bezoldiging der ambtenaren, zal het menig een verrassen, nu te lezen, dat de Gouverneur heeft meegedeeld, dat het door hem met den K. R. gepleegd overleg tot „volledige overeenstemming” heeft geleid.

Aan den Minister zijn geen feiten bekend, welke den twijfel zouden rechtvaardigen, of de Gouverneur wel steeds die mate van onpartijdigheid weet in acht te nemen, welke van hem als Landvoogd mag worden verwacht.

Het schijnt, dat de loodsdienstverordening niet vernietigd zal worden, want de Minister beroept er zich op in de M. v. A., dat bij die laatste herziening eenige voorrechten voor de C. P. M. vervallen zijn.

Ten slotte: „het in goeden staat houden van straten en wegen op Curaçao heeft de volle aandacht van het Bestuur, zooals thans weder blijkt uit de aanschaffing van een steenbreker, bestemd om het voor de verbetering in de eerste plaats van de hoofdverkeerswegen benodigd materiaal voor het gebruik geschikt te maken.”

Uit den Verren Vreemde.

Rusland vredesprediker.

De Sowjet blijft vrede prediken en strijd zaaien. De repub-

Firma AUG. SAVELKOUL

Heerenkleeding naar Maat

Indische Uitrustingen

BATAVIA - BANDOENG - SEMARANG - SOERABAYA
 AMSTERDAM, Singel hoek Heiligeweg.

Vraagt geïllustreerden Catalogus

Confiserie en Chocolaterie Royales

J. A. Krul

Salon de Rafrâchissements

NOORDEINDE 44

DEN HAAG

Mode-Academie J. & G. DE GRAAFF,
 's-Gravenhage - Anna Paulownastraat 18a.
Voornaamste Vakschool in het Costuumvak.
 Theoretische en praktische, volledige opleiding van Dames tot Costumière, 1e Coupeuse,
 Directrice en Leerares in het Costuum-, Mantel- en Lingerievak.
 Aanmeldingen bij de Directrice G. DE GRAAFF.

Mak van 't Verre Oosten sloot een overeenkomst met Japan, waardoor dit land zijn laatste strijdkrachten terugtrok. Tenuwernood was de laatste Japanner heengegaan, of de republiek ging vrijwillig op in 't Russische gebied. Trotsky zijt acht hiermede den strijd daar echter niet volstreken, hij wijst op 't voortbestaan van andersgezinde troepen, welke aan een partij van verzet tegen 't Sowjet-régime. De onderhandelaar Joffe, bewerkt China tot een samengaan met Moskou, waarbij in de eerste plaats gedacht wordt aan een samen beheerschen van Mongolië, met het leeuwendeel van Rusland. In Perzië, Turkije, Afghanistan wordt de strijdgedachte ook van Moskou uit levendig gehouden. In Georgië, dat onder Russisch juk zucht, bestaat de verzoepartij voort, niettegenstaande de verdelingsmethode door den overheerscher toegepast. Door dit alles heen stroomt de petroleumpolitiek niet minder krachtig dan zij sigde de randstaten (Letland, Litauen, Estland, Rumenië, Finland en Polen) uit tot een ontwapeningsconferentie te Moskou. Resultaat: „nihil”, als van vrijwel alle conferenties der laatste jaren. De randstaten meenden al heel spoedig te ontdekken, dat het Rusland volstrekt niet te doen was om tot een blijvend vrede te komen. Het wil tegenover de buitenwereld den naam hebben den vrede gezocht te hebben, maar niettegenstaande de legervermindering, die verklaarde reeds doorgevoerd te hebben, bleef 't zich een meerderheid boven die van de randstaten toekennen, en deze zich niet gerust voelden. Polen, Estland, Letland en Finland stelden daarom voor, alvorens over in- en uitlooping der legersterkte te onderhandelen, eerst onderling een verdrag de verbintenis aan te gaan van elkander niet aan te vallen. Rusland was van meening, dat die verbintenis niet voorop mocht worden gesteld; het zag hierin ook een middel van de geallieerden. De oneenigheid hierover is niet opgenomen kunnen worden, de conferentie is onverrichter zake niteen gegaan. Rusland beschuldigt natuurlijk z.z. de randstaten van gebrek aan ernst; als bewijs brengt het de bewering bij, dat zij, om meer troepen onder de wapenen te houden dan in eerlijkheid met de ontwapeningsconferentie overeenstemt, het effectief van hunne legers veel te hoog opgaven. De vermindering zou zodoende slechts weinig zijn geworden. De conferentie zou dan de legersterkte vermindert hebben, in plaats van haar eerlijk te verminderen. Het werd dus wantrouwen. Het wapen vecht niet, het vecht door den vechtlust in werking gesteld. Vermindering wordt door Rusland allerminst getoond. Het doet niets om de wrijving, waar zij tusschen volken of stammen, partijen, klassen aan. Hoe het deze rol ook te spelen, hierover spreken wij de volgende week nader.

Waar Moskou het vormen van een internationaal proletarisch eenheidsfront bepleit, spreekt het duidelijk uit, hoe het de gehele wereld in twee fronten tegenover elkander in het harnas wenscht te jagen.

Uit de rust van eeuwen opgestaan.
 Twee tegenstellingen op het gebied der ontgravingen in de landen om den Z.-O.-hoek van de Middellandsche zee! De ontdekking door ijverige, wetenschappelijk te werk zijnde deskundigen, na 16 jaren stelselmatigen arbeid. De ontdekking door liefhebbers verpozing zoekende bij gebrek aan middelen. Lord Carnarvon en Howard Carter, Engelsche ontdekkers, hebben in Egypte, waar zij 16 jaren ontgravingen deden, omden leiden, in de z.g.n. Koningsvallei, nabij Theban, den grafkelder gevonden waarin 't lijk van koning Tutankhamen bijgezet werd, die omstreeks 1358 vóór Christus gestorven is. De begraafplaats is gelegen onder de tombe van Ramesses VI. Zij bestaat uit meerdere vertrekken. In een vertrek op drie bewerkte rustbanken groote doozen gevonden met kleedingstukken van den vorst, alsmede waardig attributen. De troon is een kunstvoorwerp van buitengewone schoonheid. Beeltenissen van den koning en zijne familie zijn door edelgesteenten omlijst. Een beeld van den vorst is eveneens met edelgesteenten overladen. Een tweevoudig vertrek was opgevuld met voorwerpen van kunst en van waarde. In de derde kamer, waartoe men nog niet was doorgelaten, zal vermoedelijk het lijk zijn neergelegd. Papyrirollen beloven hoogst interessante gegevens op te leveren. Niettegenstaande het zóó diep verborgen liggen, dat het wonder mag heeten dat deze schatten nog ontdekt zijn, verschilt zich toch het verrassende feit van gepleegden diefstal. Verschillende deelen zijn van waardevolle steenen of edelgesteenten heroorfd. Geheimzinnig onderdeel van het geheimzinnig geval.

Een andere ontdekking werd in de Syrische woestijn geboekt. Volgens de mededeeling van den heer Franz Cumont heeft een detachement militairen te Salihlyeli, nabij de grens van 't Romeinse gebied van de Euphraat, een graf ontdekt, die vermoedelijk het oude Doacara uit

den grond doen herrijzen. Het detachement, eenige officieren met 200 man, Algerijnen, Spahis, Europeanen van het vreemdelingenlegioen, had geen werk. Een der officieren vatte 't plan op, bij eenige brokken van bouwvallen, den grond te doorzoeken. Al spoedig werd een groote tempel blootgelegd, die een inscriptie bevatte van 31 n. Ch., een opdracht aan keizer Caracalla, en schilderwerk in zeer goeden staat. Daarna volgden meer gebouwen, een stad, met een schouwburg, grafmonumenten, beelden, w.o. een marmeren van Aphrodite. De heer Cumont, die de ontdekking ter plaatse ging opnemen, noemt haar van groote betekenis zoowel uit historisch oogpunt beschouwd, als om de waarde van de bouw- en kunstwerken zelf.

Mededeelingen.
Van het Dagelijksch Bestuur der Vereeniging:
WERKKRACHTEN TEN BEHOEVE DER KOLONIËN.

Oost- en West-Indische werkgevers hier te lande worden uitgenoodigd om, wanneer in de vervulling van betrekkingen moet worden voorzien, hiervan mededeeling te doen aan het Informatiebureau der Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, Den Haag.

Van de Afdeling Apeldoorn:

De afdeling begon 13 December l.l. met een inleidende voordracht van onzen voorzitter voor de „Buurtvereniging Het Loo”. Het is niet gemakkelijk in ongeveer 1½ uur voor een publiek, dat niet dagelijks van Indië hoort, zóó'n overzicht te geven. Toch mag gezegd worden, dat de heer G. J. Reerink, aan de hand van een 40-tal plaatjes daarin geslaagd is. De opkomst was zeer groot, tweemaal zóó groot als het Buurtverenigingsbestuur gedacht had.

Minder goed bezet was de zaal (slechts een kleine 50 menschen waren er aanwezig) bij de voordracht van den heer P. J. v. Ravesteyn over: „Het Hindoeïsme als beschavingsfactor op Java”. Van die 50 waren 16 betalende bezoekers, dus slechts 34 leden! Wat jammer was..... want de afwezigen hebben veel gemist van de degelijke, met gloed voorgedragen beschouwingen! Een overzicht van de historie van het Boedhisme op Java, daarna een overzichtelijke uiteenzetting van het Boedhisme en toegelicht door vele mooie lichtplaatjes, de toepassing van het Boedhisme in de oud-Javaansche kunst, met hier en daar een karaktertrek uit het tegenwoordig leven van den Javaan, waaruit het voortleven van dien invloed tot in onzen tijd nog blijkt, gaven een diepen indruk van de betekenis van dien invloed.

De voorzitter zeide daarna, dat hij, om geen afbreuk aan het gesprokene te doen, wilde volstaan met den innigen dank uit te spreken der vergadering en spreker een „tot weerziens” toe te roepen.

En nu weer verder ons program afgewerkt; volgt: De TENTOONSTELLING.

Tot 17 December zijn de navolgende toezeggingen ingekomen:

- H. A. S. 3 voorwerpen.
- E. v. D. f 10.—
- P. S. f 10.— en 107 voorwerpen.
- W. d. R. f 10.— en voorwerpen naar keuze.
- A. D. f 20.— en voorwerpen naar keuze.
- M. S. 40 voorwerpen naar keuze.

Leden! herinnert elkaar er aan, dat het voor de regeling van de tentoonstelling van groot belang is, dat we op 3 Januari a.s. een overzicht hebben van alle toezeggingen en wekt elkaar op dit nuttige en mooie plan te helpen verwezenlijken.

HET AFDEELINGSBESTUUR.

Van de Afdeling 's-Gravenhage:

Woensdagavond, 13 December, heeft in het Z.-H. Koffiehuis te 's-Gravenhage Dr. J. C. Koningsberger eene lezing gehouden voor de leden van de Vereeniging „Oost en West” en belangstellenden over het zóó belangrijke onderwerp: „Waarom Nederland en Indië bij elkaar moeten blijven?”

De lezing werd met groote aandacht gevolgd door een vrij talrijk publiek.

De heer R. Zuiderhoff, Voorzitter der Ver. „Oost en West”, leidde den spreker met korte woorden in. Daarna sprak de heer Koningsberger:

„Waarom moeten Nederland en Indië bij elkaar blijven? Omdat beide landen gescheiden niets beteekenen en slechts

HESSELS & MAK'S
 Valeriusstraat 44 - DEN HAAG - Tel. H. 3730

1ste klas Fabrikaten Confectieschoeisel
 Nuis 1ste rang voor Luxe-
 en Orthopaedisch Schoeisel naar maat 15

Protectie van voornaamste H. H. Medici hier te lande

J. E. SCRUTTON
 ENGLISH TAILOR
 134 OBRECHTSTRAAT TEL. M. 5474
 THE HAGUE

English Goods Only
 Details a Speciality

BESCHIKBAAR.

Naamlooze Vennootschap
Luxe-Auto Verhuuronderneming
 voorheen P. J. JANSEN.
 Eenig adres: **Koninginnegracht 1P.**
 (over Hoofd-Ingang Dierentuin)
te 's-Gravenhage.
 Men lette op de Tel.-Nos. H 851 en H 852

Auto's voor Trouwgelegenheden
 en Maand-Auto's

Dag en Nacht geopend

MAGAZIJN VAN

Heerenhoeden en Pelterijen,

EDUARD PELGER,
 Prinsestraat 35 - Den Haag,
 Telefoon No. 3902. 30

Zijt Gij Abonné
 van het rijk Geïllustreerde
 Maandblad

NEDERLANDSCH INDIË
 OUD EN NIEUW

Zoo niet, vraag dan gratis proefnummer
 aan bij de Administratie

Nobelstraat 20 Den Haag
 Telefoon H. 474 Telefoon H. 475

Bredasche Luxebroodfabriek BREDA
 Lange Brugstr. 10
F. 't SAS
 Hofleverancier

Beveelt zich beleefd aan voor de levering van alle soorten
BROOD, BESCHUIT, LUXEBROOD, BANKET,
ONTBIJTKOEK, KOEKJES, enz.
 Alle eigen fabrikaat en van de beste grondstoffen
 vervaardigd.

**VLEUGELS, PIANO'S
KUNSTSPELPIANO'S
— ORGELS —**

REPARATIE - STEMMEN - RUILEN

Speciale Inrichting voor het
gereedmaken voor de TROPEN

GOOSEN & SWAGERMAN
DEN HAAG
BOEKHORSTSTRAAT 149 - TEL. H 2051

BESCHIKBAAR.

**N.V. GOGARN'S
MEUBILEER. MIJ.**

**MEUBELN
BETIMMERINGEN
BEHANGERIJ
STOFFEERDERIJ**

DEN HAAG **ROTTERDAM**
NOORDEINDE 64c WESTNIEUWLAND 13
TELEFOON H. 1076 TELEFOON No. 1774

BESCHIKBAAR.

FAMILIE-BIOSCOOP

Prinsstraat 40 Telefoon H. 7477

VOORSTELLING

Iederen avond 8 uur

Zaterdag, Zondag en Woensdagmiddag speciaal

KINDER-MATINEE'S

Heerlijke middagen voor de kinderen.

OLYMPIA THEATER

Prins Hendrikplein 3 - Tel. M. 814

Elken Vrijdag nieuw afwisselend
programma.

Doorlopende Voorstelling,
van 7 tot 11 uur.

Plaatsbespreking kan per telefoon
geschieden.

**N.V. HOOGWERFF, CHABOT & VISSER'S
WIJNHANDEL**

Hoofdkantoor: ROTTERDAM, Jufferstraat 21c - Tel. 1155

Filiaal: 'S-GRAVENHAGE
Noordwal 4, Tel. 2461

Filiaal: ARNHEM
Eusebiusstr. singel 1a, Tel. 195

vereenigd bloeien.

Nederland is klein en Indië onmetelijk. Nederland is energiek, Indië veelal indolent. Nederland heeft een stevige algemeene cultuur, waarop een staatswet te bouwen is; Indië behoeft die.

Indië is hulpbehoevend door de circa 100 talen, die er worden gesproken; het Nederlandsch brengt er eenheid. Wij doen zeer veel nut in Indië; wij houden er de oorspronkelijke volkeren, die zeer heterogeen zijn, met elkander verbonden.

Maar ook voor ons is Indië onmisbaar. Voor onze overbevolking, voor vele hooger geschoolden, die zonder Insulinde hun capaciteiten niet voldoende zouden kunnen ontplooien; voor de ontwikkeling der energie, die in ons kleine land niet geheel tot haar recht zou komen; zoowel wat betreft wetenschappelijk onderzoek, als voor onze theologen, juristen en de krachten op onderwijsgebied. Die arbeid komt Indië en het moederland beide ten goede en wat reeds bereikt is ten voordeele en ter eere van Inlander en kolonist, vraagt bewondering en vreugde. Wij Nederlanders, allen leerden van Indië houden. Wij leeren ook bewondering koesteren voor wat de ingenieurs daar gewrocht hebben. Op de vreemdelingen maken Soerabaja, Bandoeng, Batavia, een diepen indruk. Onze kolonisatie dwingt eerbied af. En welk een prachtig afzetgebied is Indië ook voor de Twentsche industrieën, de machine- en de scheepsbouw-industrie, de conservenijverheid.

Kunnen Nederland en Indië samen een harmonische eenheid vormen? Zeker! Bijna vier eeuwen lang hebben wij een gemeenschappelijke geschiedenis en zijn wij van elkaar afhankelijk. Wij zijn geassimileerd en begrijpen elkaar; een Hollandsch-Indische gedachtesfeer bestaat. In den Haag is dat juist typisch. Wij zien die sfeer zich verbreiden (Breda, Nijmegen, Arnhem, Gooi, enz.) Specifiek Hollandsch-Indische idealen teekenen zich af. Zij leiden niet naar een land met koloniën, maar naar een Groot Nederland, beide deelen gelijk berechtigd.

In de praktijk zal dit echter niet vlug gaan. De hinderpalen liggen voor een deel in de geschiedenis. Er waren tijden, waarin Nederland parasiteerde op Indië. Goddank is dat lang geleden! Nu heerscht te dien opzichte een mutualisme. Nog moet veel verdwijnen. O.a. het feit, dat men nog vaak spreekt van de minderwaardigheid van den Oosterling. De eene mensch is niet minderwaardig aan de andere. Hoe waren de Europeanen in de dagen van Karel den Groote? Toen werd reeds de Boeroeboedoer gebouwd. De Indische kunst is niet te imiteeren; wij kunnen zelfs het bamboe niet bewerken. De omgangsvormen zijn uitstekend bij de Oosterlingen. Zij geven ons wel eens een lesje. Hun familietradities zijn eerbiedwaardig en sympathiek, enz. Zoo is er zooveel!

Ook de „drainering“ van Indië moet ophouden. Men moet dat niet te tragisch opvatten, maar het feit moet toch verdwijnen.

Het onderwijs in Indië levert veel moeilijkheden op. Het verkrijgen van voldoende leerkrachten en de geschikte vorm voor het inlandsche kind zijn nog problemen.

Het is goed gezien, dat men door de Europeesche leerkrachten inlandsche paedagogen laat kweken. Dat zal de juiste interpretatie te weeg brengen.

Wij verstaan elkanders zeden nog niet voldoende. Maar, waar zulks toch zeker mogelijk is, moet het wederzijds geschieden; is het plicht. Is het Oostersche gebied zoo gesloten? Wel neen. Men mag niet generaliseeren. En dan: men wint alles met zachtheid en niets met bruto geweld. De geslotenheid vermindert; denk aan de instelling van den Volksraad. De Sarekat Islam — aanvankelijk voor ons onbegrijpelijk — is door den Volksraad verstaan.

De binnenlandsche politiek is óók nog problematisch. Ook in Indië strijdt de werkgever met den werknemer, kapitaal met arbeid. Maar daartusschen door oorlog de nationalistische beweging (die in haar uiterste consequenties los wil van ons land). Deze beweging botst tegen den strijd van arbeid en kapitaal en maakt de zaken zoo verward. Zoodoende ontstaat soms een chaos en een onzuiver oordeel, een vertroebelde blik op actuele kwesties.

Welke rol heeft Nederland te spelen? Stelle men zich Indië voor als een massa meel. Holland als een weinige gist. Door onze stimulerende invloeden kan het kostelijk brood geboren worden. Maar dan is het noodzakelijk, dat Indië zich nog meer eigen make de Westersche techniek en wetenschap. „Beschaving“ is het juiste woord niet. Laat Indië op ons land blijven steunen. Dat is geenszins vernederend voor Insulinde. Is dat ideaal der moeite waard? Natuurlijk! Maar men zie toe, dat de Hollandsche invloed goed blijve en dat geen kwaad van West naar Oost vaart. Dat ware funest.

Groot Nederland is geen utopie. Het bestaat reeds. Het moet echter geconsolideerd en meer harmonisch worden, zoodat het een staat van den eersten rang worde.

Hiermede eindigde de spreker zijn opgewekte rede, waarvoor de heer Zuyderhoff hem namens de aanwezigen dankte.

EXAMENS BOEKHOUDEN
voor Praktijk en M. O.

Opleiding en Repetitie door
J. TULLENERS,
Leeraar aan Handels- en H. B. Scholen.
Accountant. 145L
COLUMBUSSTRAAT 181 - DEN HAAG.

Van het Informatie-Bureau.
(Heulstraat 17, Den Haag).

VOOR DEN INDISCHEN DIENST ZIJN BESTEMD:

O. Visser, Willem de Zwijgerlaan 116, Den Haag; H. A. A. Stuy, Ackersdijkstraat 75a, Rotterdam; W. J. van Troyl, Hillevliet 15b, Rotterdam, allen als onderwijzer; Mej. E. H. M. de Jong, Pension Kryt, Doetinchem, als onderwijzeres.

Mutaties van 13 tot 20 Dec. 1922.

Nieuwe Leden.

Ds. T. Bartlema, Predikant, Arnhem, Frombergstr. 3, f. 5.
W. van Lelyveld van Cingelshoek, Apeldoorn, Burg. laan 41, f. 5.
M. Brands, Apeldoorn, Het Loo, Koningsstraat 42, f. 5.
P. S. J. Ably, Haarlem, Johan de Breukstraat 31, f. 5.
P. H. Donck, Haarlem, Brederodestraat 20, f. 5.
L. G. van Panhuys, Hoofdcammies Dep. van Koloniën, Den Haag, Hooigracht 7, f. 5.
Mr. H. L. E. de Waal, oud-Vice-Pres. R. v. Just., Den Haag, Spreeuwenlaan 31, f. 5.
Mej. J. J. A. Bruins-Lich, Den Haag, Wilhelmina van Pruisenstraat 28B, f. 5.
J. van Dalen, Asp. Ond.-Off. Kol. Res., Nijmegen, Prins Hendrikkazerne, f. 5.
J. Fabrick, Asp. Ond.-Off. Kol. Res., Nijmegen, Prins Hendrikkazerne, f. 5.
J. R. Quast, Nijmegen, Gorisstraat 60, f. 5.
D. F. C. van Arcken, Oud-Ind. Ambt., Nijmegen, Scheepvickhavenstraat 17, f. 5.

Nieuwe Begunstigers.

J. H. Nijhuis, Het Loo (Apeldoorn), Koningstraat 47, f. 5.

Contributieverhooging.

Ph. A. Broekhuysen, Gep. Onderwijzer, Den Haag, Van Speijkstraat 40, van f. 2.50 op f. 5.

Afschrijven.

H. M. Wolf, Leerling Landbouwschool, Deventer, Polstraat 31.
O. H. Wolff van der Sluis, Leerling Landbouwschool, Deventer, Kl. Overstraat 34.
C. F. van Assendelft, Leerling Landbouwschool, Deventer, Kleine Overstraat 34.
P. Appel, Leerling Landbouwschool, Deventer, Veenweg 4.
Dr. P. J. van Loo, Leeraar, Zeist, Steinlaan 26.

Adresveranderingen.

C. F. Führeng, Onderwijzer, van: Leiden, Bilderdijkstraat 12, naar: Den Haag, van Ostadestraat 395, f. 5.
C. G. Toorop, 1e Luit. Inf., Nijmegen, van: Koloniën Reserve naar: Slichtenhorststraat 90.
A. Hommes, Asp. Ond.-Off., Nijmegen, van: Prins Hendrikkazerne naar: Langeveldstraat 29, p/a. C. Zwilserlood.
Th. H. Elfers, Onderwijzer 1ste klasse, Den Haag, van: Juliana van Stolberglaan 86 naar: Jacob Mosselstraat 7.
Mevrouw Rombouts, Den Haag, van: Laan van Meerdere voort 132 naar: Groot Hertoginnelaan 180.
Ch. D. W. Boissevain, van: Genève, Chemin Rieu 28, naar: Chalet Bitterli, Montana, Valais.
G. J. Baden, Kapitein Inf., van: Soerabaja naar: Tjimon.
K. H. Bergers, Luit.-Adjutant, van: Magelang naar: Weltevreden.
J. M. Bijlo, Onderwijzer 1ste klasse, van: Weltevreden Dep. van Ond., naar: Soerabaja.
J. B. Hartelust, Ass.-Resident, van: Soemenep naar: Djember.
F. J. Nainggolan, Gouv. Ind. Arts, van: Magelang naar: Bojolali.
J. S. Rosier, Luit. Inf., van: Magelang naar: Koeta-Radja.
Pl. Slikkerveer Lzn., Onderwijzer, van: Probolinggo naar: Weltevreden.
J. Tolck, Onderwijzer Inl. Kweekschool, van: Weltevreden, Dep. v. Ond., naar: Magelang.
L. H. S. Welling, Onderwijzer, van: Weltevreden, Dep. van Ond., naar: Manggar (Billiton).
Mr. C. de Wijs, Ambtenaar ter beschikking van den Landraad te Weltevreden.
F. Th. J. Weiffenbach, Ass.-Resident, Den Haag, van: Sweelinckstraat 125 naar: van Beverninkstraat 156.

Wed. G. STREITWOLF

Noordeinde 105, 's-GRAVENHAGE, Tel. H. 2413

GUMMI SPONSEN
SPONSEN ZAKKEN
BADMUTSEN

N. BLUM - SCHEVENINGEN
 BEEEDIGD EXPERT
 Badhuisweg 33. Tel. S 3029
 Inkoop van Paarden, Brillanten
 en oude Indische Brillanten ::

H. S. VAN HASSELT, NOORDEINDE 94-94a, DEN HAAG
 HEEREN- EN DAMESKLEERMAKER
 Uitsluitend Engelsche Stoffen - Specialiteit Indische Uitrustingen

Vereeniging „OOST en WEST”.
 HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 's-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden. Ouders of Voogden van alle landaarden in Oost- en West-Indië, die gratis hulp wenschen voor het zoeken van kamers of kosthuizen, voor afhalen van boord, voor toezicht op de studie, voor beheer van gelden, enz. ten behoeve van hun kinderen of pupillen, kunnen zich — onder opgave van de noodige gegevens — wenden tot het Bureau der Gedelegeerden der Studie-Commissie. Adres: Prins Mauritsplein 23, Den Haag.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstreckende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende. Men wende zich tot den Secretaris, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. H. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 n.m. Schriftelijke verzoeken om inlichtingen zonder bijvoeging van porto voor de beantwoording worden als regel buiten beschouwing gelaten.

TEHUIS VOOR INDISCHE STUDENTEN, Prins Mauritsplein 23, Den Haag. Gelegenheid voor Studeerenden van alle landaarden uit Oost- en West-Indië tot logeeren, koffiedrinken en dineeren; logeeren f 1.50, noenmaal f 0.75 en diner f 1.—. Aanvragen te richten aan den heer J. C. HIETINK, Directeur.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggaban”, van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. Scheveningen No. 248.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

- a. 1. Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn. (Tweede druk). Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
- 2. Onze Oost. II. Iets over den Inlander en zijn Zieleleven, door T. J. BEZEMER. Prijs: f 0.05 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
- b. Onze West Tweede druk bestaande uit:
 - 1. De Kolonie Suriname, door FRED. OUDSCHANS DENTZ;
 - 2. De Kolonie Curaçao, door Mr. B. DE GAAY FORTMAN. Prijs: f 0.50 en f 0.06 frankeerkosten.
- c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen: Werkkring en Vooruitzichten.
 - I. De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië. (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's.) Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
 - II. De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - III. De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
 - IV. De Ingenieur in Nederlandsch-Indië. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - V. De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - VII. De Vooruitzichten van den Nederlandschen Arts in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
 - VIII. De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - IX. De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië. (Opnieuw herzien). Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - X. De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederl.-Indië. Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
 - XI. De Geëmpl. bij de Rubber-(caoutch.) cultuur en bij eenige Bergcultures in N.-Indië. Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - XII. Onze Koloniën. Prijs f 0.35 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

- Serie I.**
- 1. Nederlandsch-Indië en de handel.
 - 2. Indische toestanden gezien door een inlander.
 - 3. Het leven van den bestuursambtenaar in het binnenland.
 - 4. Serikat-Islam.
 - 5. De Sultaniërverheid in Nederlandsch-Indië.
 - 6. De afschaffing van de laatste heerendiensten op Java.
 - 7. Denkbeelden der Inlanders van onze Indischen Archipel omtrent het ontstaan van ziekten.
 - 8. De Europeesche vrouw in Indië.
 - 9. De bosschen van Nederl.-Indië, hunne benutting en verzorging.
 - 10. Over de Kolonie Suriname.

- Serie II.**
- No. 1. De militaire positie van Nederlandsch-Indië.
 - 2. Het Javaansche tooneel.
 - 3. Het spoor- en tramwegwezen in Nederlandsch-Indië.
 - 4. De thee-cultuur op Java.
 - 5. 's Lands Plantentuin te Buitenzorg.
 - 6. Een doode taal in Indië.
 - 7. De inlandesche dorpsgemeenschap op Java.
 - 8. De rijstteelt in Nederlandsch-Indië.
 - 9. De Javaan gelijk hij schijnt en is.
 - 10. Brandende Koloniale Vraagstukken.

- Serie III.**
- No. 5. Nederlanders in Indië.
 - 6/7. Het Nederlandsch-Indisch Volkseredietwezen.
 - 9. De Slavernij in Oost-Indië.

Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het INFORMATIE-BUREAU, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

Rovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdvertegenwoordiger der Vereeniging in Ned.-Indië, den Heer Mr. K. FAUSER, Solo, residentie Soerakarta, Java.

Afdeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau Laan van Meerdervoort 187, zijn van 10—12 en van 2—4 uur (uitgezonderd Zaterdagsmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

- Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
- Dame als Hoofd — of Hulp in de huishouding.
- Kinderjuffrouw in Indië.
- Indische Massage en Manicure, uitsluitend voor Dames en Kinderen.
- Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag.

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent Hotels, Pensions, Inrichting Medische Hulp, Ouderwija, enz.

C. HOYNG
 SPUISTRAAT 20-22 DEN HAAG
 AMSTERDAM - UTRECHT

Kristal - Porselein

VAZEN, BLOEMPOTTEN, ZUILEN MET POTTEN, KLOKSTELLEN, ENZ. ENZ., uit de Plateelbakkerij „Zuid Holland” te Gouda. 109

MAIL- en HUTKOFFERS in alle afmetingen.
 Garantie voor gave overkomst.

Heeren- en Dameskleeding naar Maat

Billijke Prijzen Prima Stoffen Eerste Snit

Gelegenheid tot Abonneeren

AANBEVELEND,
WILLEM VAN HOUT
 MOLENSTRAAT 47B TEL. H. 2324

Nederl. Stoomvaart-Maatschappij „OCEAAN”
 Directie: Prins Hendrikkade 145, AMSTERDAM

Holland-Nederlandsch-Indië Vice-Versa

Agenten: MEYER & Co's SCHEEPVAART-MAATSCHAPPIJ AMSTERDAM-ROTTERDAM.

DE INDISCHE RIJSTTAFEL

Recepten van een
Indisch Kokki
Prijs, ingenaaid, f 1.-

Bewerkt voor Holland
door FRANÇOIS BLOM
Schrijver van Moderne
Kookkunst

DRUKKERIJ TEN HAGEN, Nobelstraat 20, DEN HAAG
Postgiro No. 17260
Tel. H. 474 en H. 475

Comm. Venn. TEEKAGEE

116 DENNEWEG 73-79 N. SCHOOLSTRAAT

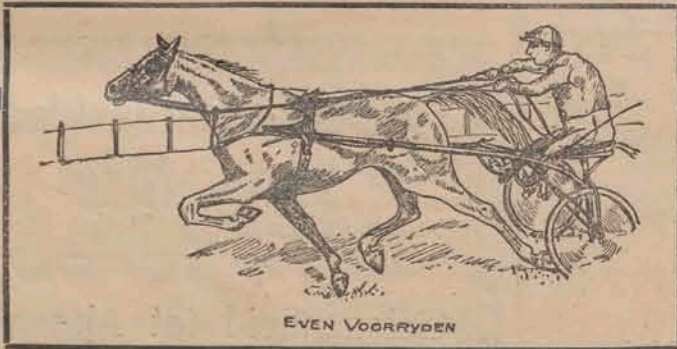
DEN HAAG

TELEFOON H. 2429

Telegram-Adres: FORDGARAGE HAAG

AUTHORIZED IMPORTERS
OF **FORD** PRODUCTS.

BESCHIKBAAR.

IS VERSCHENEN No. 6 van:

De Paardenwereld

Geïllustreerd Weekblad

GEWIJD AAN

Draverijen, Rensport, Concours-Hippique,
Fokkerij, Hoefbeslag, enz.

Abonnement (franco per post) f 6.- per jaar,
desgewenscht te betalen in 2 halfjaarlijksche
termijnen van f 3.—.

PROEFNUMMERS GRATIS

N.V. DRUKKERIJ TEN HAGEN - DEN HAAG

A. SCHRÖDER & Co.
GROENMARKT 25-26-28 's GRAVENHAGE

Van af Zaterdag 9 December

Belangrijke Prijsvermindering

in de Afdeeling

Dames-Confectie.

Brengt een bezoek aan „Boeatan”
Magazijnen van Ind. Kunstnijverheid

Magazijn „NEDERLAND”

KATTENBURG & CO.

AMSTERDAM, DEN HAAG, UTRECHT, HAARLEM

ROTTERDAM

Uitrustingen

voor de Tropen

Op aanvraag toezending
van catalogus

Onze reizigers
zijn door
het geheele land
te ontbieden.

P. B. VAN MOORSEL & Co

Kerkplein 11-12, naast het Hoofdpostkantoor.
Torenstraat 5-6 - Telefoon 2898 - Den Haag

Goedkoopst adres voor het meubi-
leeren en stoffeeren van woningen

Holland-Canada Hypotheekbank

's-Gravenhage - Winnipeg

Directie: Mr. J. D. P. TEN BOSCH te 's-Gravenhage; J. G. COSTER te Winnipeg.